БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 29 (7059)
ФЕВРАЛИИН
4
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

„Эгээл ойрын жэлнүүдтэ оромнай хүдөө ажахын бүхы продуктнуудаар элбэг дэлбэг болохынь тулада, газартаряалан ба малажалые саашадань хүгжөөхэ гэжэ хараалагдаһан программые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ хамаг хүсэ шадалаа зорюулхыень бүхы колхознигуудые болон колхозницануудые, МТС-үүдэй, совхозуудай хүдэлмэришэдые, мэргэжэлтэдые КПСС-эй ЦК-гэй Пленум уряална.

Хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, манай интеллигенци, бүхы советскэ хүнүүд Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр ябажа, шухалын шухала энэ зорилгые эгээн ойрын болзорто амжалтатай һайнаар бэелүүлхэ гэжэ найдажа байһанаа КПСС-эй ЦК-гэй Пленум мэдүүлнэ".

(КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолһоо).

Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай

нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа 1955 оной январиин 31-дэ баталан абтаһан КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол*)

Шубуун ажалые хүгжөөхэ тушаа

8. 1960 эндо 1954 онтой сасуулхада колхозууд болон совхозуудта шубуудай тоое 2,5—3 дахин олошоруулха, колхознигуудай, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай ажахынуудта шубуу үсхэбэрилгые бүхы хэмжээгээр урмашуулха.

Инкубаторно-шубуу үсхэбэрилгын станцинуудай хүдэлмэрие гуримшуулха ба колхозууд болон арад зондо худалдахын тулада жэл бүри 500 миллионһоо үсөөн бэшэ дальбараануудые гаргаха ябадал хангаха.

Залуу шубуудые бүрин бүтэн байлгаха ба тэнжээхэ хэрэгтэхи горьтойхон дутуу дундануудые зайсуулха, байрануудые бариха ба түхеэрхэ ябадалые хангаха, тахяануудһаа олон үндэгэ абадаг болохын түлөө, үндэгэлдэг тахяа бүхэнһөө жэлдээ колхозууд болон совхозуудта 110-һаа үсөөн бэшэ үндэгэ абадаг болохын түлөө шубуудые тэжээлгэ ба харууһалгые һайжаруулха.

Залуу шубуудые тэнжээхын ба үндэгэлдэг тахяануудые харууһалхын тулада батарейнэ клеткэнүүдые, дальбараануудай байрануудые дулаасуулгын системэнүүдые, шубуу үсхэбэрилгын фермэнүүдэй автоуһалуури болон бусад түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилгые нютагай промышленностиин, олзоборилгын кооперациин предприятинууд дээрэ эмхидхэхэ.

9. Томо городуудай болон промышленна центрнүүдэй арад зонние шубуун ажалай продуктнуудаар хангалгые һайжаруулхын тулада СССР-эй Совхозуудай министерствын ба СССР-эй Мяханай болон һүнэй продуктнуудай промышленностиин министерствын системэ дотор шубуунай томо фабрикануудые нэмэлтэ болгон шэнээр эмхидхэхэ шухала гэжэ тоолохо. Энэ асуудалаар дурадхалнуудые хоёр һарын болзор соо зохёохо ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ болон КПСС-эй ЦК-да хүргэн габихыень заагдаһан министерствонүүдтэ даалгаха.

Боломоор газарнуудтань колхозуудта шубуудые эрхим һайнаар харууһалан үсхэбэрилгын томо фермэнүүдые эмхидхэхэ гэжэ һайшаан дурадхаха; уһанай шубуудые илангаяа Сибириин районуудта олоорнь үсхэбэрилхэ ябадал хангаха.

IV.

Тэжээлэй базые бэхижүүлхэ тухай

Малажалые түргэнөөр хүгжөөлгын зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ малые хүсэд хүрэхэ тоогой концентрированнэ, шэмэтэ болон бүдүүн тэжээлээр хангаха гээшэ шиидхэхы удхашанартай. Энэ хадаа тэжээлэй база эмхидхэлгые үндэһөөрнь һайжаруулхые, бии байһан резервнүүдээ хүсэд хэрэглэхые эринэ.

Гэбэшье, СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Совхозуудай министерство, партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай олохон хүтэлбэрилэгшэд тэжээл үйлэдбэрилгэдэ хайша хэрэгээр хандана, тэжээлэй базын гээгдэлые усадхаха талаар шухала хэмжээнүүдые абанагүй.

Тэжээл үйлэдбэрилгэдэхи гээгдэлэй ехэхэн шалтаануудай нэгэнинь хадаа СССР-эй Госпланай, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын болон СССР-эй Совхозуудай министерствын зүгһөө буруугаар түсэблэһэн ябадал болоно. Энэнь юуб гэхэдэ, олон жэлэй ногоонууд тэжээлэй база байгуулгын гол зүйл болгогдон, хаа хаанагүй таригдадаг болоһон. Олон жэлэй ногоонууд үндэр ургаса үгэжэ шадахагүй урда зүгэй гандадаг районуудта ехээр таригдадаг һэн. Гэхэтэй хамта, тэжээлэй олон янзын үнэтэ культуранууд тоогдодоггүй байгаа.

Партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай олохон хүтэлбэрилэгшэд малажалые хүсэд хүрэхөөр концентрированнэ, шэмэтэ болон ногоон тэжээлнүүдээр хангаха хэрэгтэ кукурузын удхашанарые тоодоггүй байгаа. 1954 ондо кукуруза элбэгээр тариһанай дүй дүршэл хадаа энэ культура һайнаар элдүүрилээд байхада хаа хаанагүй ехэ ургаса үгэхэ ба бусад культурануудта орходоо бага ажал гаргасатайгаар малажалые эрхим шанартай концентрадууд болон силосээр хангажа болохо байһание харуулаа. Энэ культурын үндэр ургаса хураһан Белорусска ССР-эй олохон колхозууд кукуруза ургуулгаар илангаяа һайн жэшээ харуулаа. Хэдэ хэдэн колхозууд дотор кукурузын тарилгын гектарһаа 50—70 центнер үрһэтэй буурсагууд болон эшэһээнь 500—700 центнер силос абтаһан байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ кукурузын тарилга үргэдхэхэ талаар мүн тэрэшэлэн РСФСР-эй хэдэ хэдэн областьнууд, илангаяа Омско, Рязанска, Липецкэ областьнууд болон Красноярска хизаар горьтой ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Гэхэтэй хамта, Московско, Тульска, Калужска, Костромской областьнуудта, Литовско ССР-тэ, Эстонско ССР-тэ, бусад хэдэ хэдэн районуудта кукуруза тарилгын һайн жэшээнүүдэй байбашье, зарим колхозууд болон совхозууд 1954 ондо кукуруза тарилгын хэрэгэй өөрөө бүтэхэдэ найдашаһан байха юм.

Кукуруза тарилга дээрэ һайнаар шалгагдаһан квадратно-гнездовой арга, тэрэнние комбайнуудаар хуряалга хадаа кукуруза тарилгадахи ехэхэн арга боломжонуудые элирүүлэн харуулна, тарилгын хойноһоо харууһалха, ургаса хуряаха хүдэлмэринүүдые хүсэд механизировалхэ, энэ культурые тарилгада ажалай гаргашые горьтойгоор багадхаха, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ ба малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ кукурузые гол культура болгохо арга олгоно.

Малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ шухала удхашанартай свёкло, хартаабха, тэжээлэй арбуз, тыквэ, турнепс, морковь болон бусад культурануудай тарилгые үргэдхэхэ ба үндэр ургаса хуряаха аргаар шэмэтэ тэжээлнүүдэй үйлэдбэрилгые горьтойгоор ехэдхэхэ арга боломжонууд муугаар хэрэглэгдэнэ.

Хээрын сабшалан болон бэлшээринүүдые һайжаруулхын тула колхоз болон совхоз бүхэндэ бэелүүлжэ боломоор хэмжээ-ябуулганууд хэдэ хэдэн областьнууд, хизаарнууд болон республикануудта бэелүүлэгдэнэгүй. Бэлшээриин горьтойхон хубинь хайша хэрэгээр ашаглагдана, бэлшээрие һэлгүүлэн малаа бэлшээхэ аргые олохон колхозууд болон совхозууд хэрэглэнэгүй, тэрэнь хээрын ногоонэй шэмые ехээр доошолуулха ябадалда хүргэнэ. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулха ба ногоон конвейертэ хэрэглэгдэхэ тэжээлэй үндэр ургасата культурануудые тариха ябадал түйлаһан түрүү колхозуудай болон совхозуудай дүй дүршэл тон муугаар дэлгэрүүлэгдэнэ, энэнь ашаг шэмэтэ малые зунай лагерьта байлгажа харууһалха хэрэгые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ ябадалые һаатуулна. Малаа холын бэлшээридэ гаргадаг районуудта бэлшээрие уһатай болгохо, малажалай барилгануудые болон гэр байра бариха, тэжээлэй страховой запасуудые байгуулха хүдэлмэринүүд хангалтагүйгөөр ябуулагдана, энэнь хүйтэн үбэл болоһон жэлнүүдтэ малай ехээр хорохо ябадалда хүргэнэ.

Малажалда, илангаяа шубуун ажалда зорюулан комбинированнэ тэжээлнүүдые загаһанай болон мяха-яһанай гурилһаа үйлэдбэрилхэ тушаа түсэбүүд жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй. Ороohото тэжээл болон бусад концентрадуудые комбинированнэ тэжээл болгон малда ба шубуунда эдюулхэдэ ашаг ехэтэй байбашье һаань, мүнөө болотор колхозууд болон совхозудай түүхэй эдһээ комбинированнэ тэжээлнүүдые үйлэдбэрилгэ эмхидхэгдээгүй.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум иигэжэ тогтооно:

1. 1960 ондо колхозууд болон совхозуудта тэжээл үйлэдбэрилгые иимэ хэмжээгээр ехэдхэхэ гэбэл: концентрированнэ тэжээлнүүдые—65 миллион тоннoһоо доошо бэшээр гэхэ гү, али 1953 онойхидо орходоо таба дахинһаа үлүүгээр; силос — 176 миллион тоннoһоо бага бэшээр гэхэ гү, али 1953 онойхидо орходоо таба хахад дахин ехээр; корнеплодуудые, тэжээлэй бахчева культурануудые—38 миллион тоннoһоо бага бэшээр гэхэ гү, али 1953 онойхидо орходоо дүрбэ дахин ехээр; хартаабха—25 миллион тоннoһоо бага бэшээр гэхэ гү, али 1953 онойхидо орходоо таба дахин ехээр; бүдүүн тэжээлнүүдые—178 миллион тонно хүрэтэр гэхэ гү, али 1953 онойхидо орходоо нэгэ хахад дахин ехээр үйлэдбэрилхэ.

Мүнөө гол шухала хэрэг юуб гэхэдэ, бүхы малдаа хүрэхөөр шэмэтэ тэжээлтэй байхын тулада колхоз, совхоз бүхэндэ тэжээлэй культурануудай тарилгатай байха хэрэгтэй. Нютагай эрхэ байдалые хараадаа абангүйгөөр, тэжээлэй культурануудые тарилгын түсэб колхозуудта дээрэһээ тогтоохо ябадалые буруу гэжэ тоолохо, энэнь үүсхэлые хизаарлан багадхадаг, нютаг нютагай эрхэ байдалда үлэмжэ ехэ ургаса үгэдэг тэжээлэй культурануудые шэлэн олохо арга боломжонуудые колхозуудта өөһэдтэнь олгодоггүй байгаа.

1955—1960 онуудта мяха, һү, ноoһо болон малажалай бусад продуктнуудай үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ гэһэн даалгабарие дүүргэхын тулада байһан бүхы резервнүүдээ хэрэглэхэ ба нютагай эрхэ байдалые хараадаа абалсажа, тэжээл үйлэдбэрилхэ талаар колхоз, совхоз болон район бүхэнэй зохёоһон түсэбүүдэй үндэһөөр малые тэжээлээр хангалгын тодорхой хэмжээнүүдые хараалха гэжэ союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд болон обкомуудта, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, ажалшадай депутадуудай областной болон хизаарай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта даалгаха.

Ниитын малажалда хэрэгтэй тэжээл үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ тушаа хэмжээ-ябуулгануудые зохёоходоо, хубидаа малтай колхознигуудта ажалта үдэртэнь үгэхын тулада хэрэгтэй болохо бүдүүн ба шэмэтэ тэжээлнүүдые тэрэшэлэн хараадаа абалсаха. Энэ хэмжээн хадаа тэжээлэй база байгуулгада колхознигуудай оролдолгые ехэдхэхэ ба колхозууд дотор ажалай журамые бэхижүүлхэ байна.

Колхозуудта ниитын малажалые хүсэд хүрэхэ тэжээлээр түрүүшын ээлжээндэ хангаха ябадалай хойноһоо партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд наринаар хараха ёһотой.

2. Малые концентрированнэ болон шэмэтэ тэжээлнүүдээр хангаха хэрэгтэ кукуруза шиидхэхы удхашанартай болохо ёһотойе хараадаа абалсан, кукурузын тарилгые үргэн хэмжээтэйгээр ябуулхыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудые, партиин крайкомуудые, обкомуудые болон райкомуудые, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, ажалшадай депутадуудай хизаарай, областной болон районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

Кукурузын буурсагые амяарнь ба силостэ зорюулан кукурузын эшые амяарнь хуряадаг тусхай комбайн 1955 ондо байгуулхыень Автомобильна, тракторна болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерствые болон СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые уялгалха.

3. Хартаабхые квадратно-гнездовой аргаар һуулгаха ба тэрэнэй элдүүрилгые механизированнээр хоёр зүг тээшэнь хэхэ ябадал хадаа тэрэнние үйлэдбэрилгын ажалай гаргашые горьтойгоор хорoодог, үндэр ургаса абаха арга олгодог байһан дээрэһээнь, КПСС-эй ЦК-гэй Пленум болбол хартаабхые малай тэжээл болгохын тула ехээр тарижа ургуулдаг болохо ябадал хангахыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые, хара хүрьһэтэ бэшэ талын, Уралай, Сибириин, Центральна хара-хүрьһэтэ областьнуудай, Украинын, Полесьеын, Белоруссиин, Литвагай, Латвиин, Эстониин районуудай болон ороной бусад районуудай нютагуудтахи партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудые уялгална.

Тарилгын квадратна ба квадратно-гнездовой аргануудые, тарилгын хойноһоо харууһалгын хүдэлмэринүүдые хаа хаанагүй механизацилжа, тэжээлэй корнеплодуудай, тэжээлэй капустын, тэжээлэй люпинэй болон тэжээлэй арбузай ба тыквын тарилгые үргэдхэхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абаха. Тэжээлэй культурануудые соломын узуурта үдхэнөөр тариха.

4. Малые үбһөөр болон бусад бүдүүн тэжээлнүүдээр хангалгада тохёолдоһон байдалые тэсэшэгүй гэжэ тоолоод, үбһэ үйлэдбэрилгын ба бэлэдхэлгын хэрэгые эрид шууд һайжаруулхыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые, партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудые уялгалха. Энэ зорилгоор нэн түрүүндэ сабшалангые горьтойгоор һайжаруулжа, ойрын жэлнүүдтэ ургасыень нэгэ хахад—хоёр дахин дээшэлүүлхэ шухала. Олон жэлэй ногоонуудһаа үбһэнэй һайн ургаса абтадаг районуудта ногоо тарилгые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүдые абажа, хара хүрьһэтэ бэшэ талын районуудта клевер тарилгые үргэдхэхэ ба ургасыень дээшэлүүлхэ, Дунда Азиин республиканудта, Закавказьеда, Казахстанай урда областьнуудта болон люцернын һайнаар ургадаг газарнуудай бусад районуудта люцернэ тарилгые үргэдхэхэ ба ургасыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа табиха, ургасыень горьтойгоор дээшэлүүлхын ба ногооень механизированнэ аргаар хуряахаар болгохын тулада гол газарнууд болон бэлшээринүүдые һайжаруулха хүдэлмэри үргэн хэмжээтэйгээр эмхидхэхэ. Лиманна аргаар уһалжа, саһа тогтоожо, нютагай эрхэ байдалда үлэмжэ тааpаһан нэгэ жэлэй болон олон жэлэй ногоонуудые тарижа, Зүүн-Урда зүгэй ба Зүүн зүгэй районуудта сабшалан болон бэлшээрине һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха.

5. Малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ шухалын шухала арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн бологшо малай зунай харууһые һайжаруулгада онсо анхарал хандуулаад, бэлшээриин газарые һэлгүүлэн зүбөөр хэрэглэжэ, һүнэй малые тэжээхын тулада ногоон конвейер эмхидхэхыень, бүхэли зунай үе соо ногоон тэжээлээр малаа тэжээхэ ябадал хангаха хэмжээтэйгээр тэжээлэй культуранудай тарилгые колхозууд болон совхозуудай үйлэдбэриин түсэбүүд соо хараалхыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые, областьнуудай, хизаарнуудай болон республикануудай партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудые уялгалха.

6. Ногоонуудай үрэһэ үйлэдбэрилгые һайжаруулхыень, ногоо тарилгын, гол газар болон сабшалангуудай-бэлшээриин газарнуудые һайжаруулгын түсэбүүдые дүүргэлгэдэ хэрэгтэй хэмжээтэйгээр үрэһэ үйлэдбэрилгые хангахыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые, партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудые уялгалха. Викэ таридаг гол районуудта тэрээнэй товарна үрэһэ үйлэдбэрилгые түрүүшынь хэмдэ хүргэхэ, тэжээлэй люпинэй, тэжээлэй корнеплодуудай болон бахчева культуранудай үрэһэ үйлэдбэрилгые үргэн хэмжээтэйгээр эмхидхэхэ.

7. Элдэб түрэлэй мал болон шубуудта эдюулхын тула, үнэтэ элдэб янзын комбинированнэ тэжээлнүүдые үйлэдбэрилгэ хангажа, комбинированнэ тэжээлнүүдэй үйлэдбэрилгые горьтойгоор ехэдхэхэ тухай дурадхалые 1955 оной майн 1 хүрэтэр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табихыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые болон Бэлэдхэлнүүдэй министерствые уялгалха. Бэлэдхэлнүүдэй министерство мүн тэрэшэлэн колхозуудай болон совхозуудай түүхэй эдһээ комбинированнэ тэжээлнүүдые үйлэдбэрилхэ, ороoһото фуражые болон бусад концентрадуудые комбинированнэ тэжээлээр һэлгэхэ ажал эмхидхэхэ ёһотой.

8. Уһагүй районуудай колхозууд болон совхозуудай бэлшээрине уһатай болгохо талаар хэмжээ-ябуулгануудые зохёожо, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой хэрэгтэй болохо юм һаань, СССР-эй Госпланда 1955 оной августын 1 хүрэтэр табихыень РСФСР-эй, Украинска ССР-эй, Казахска ССР-эй, Узбекскэ ССР-эй, Азербайджанска ССР-эй, Армянска ССР-эй, Киргизскэ ССР-эй, Туркменскэ ССР-эй, Таджикска ССР-эй Министрнүүдэй Соведүүдые, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые болон СССР-эй Совхозуудай министерствые уялгалха.

СССР-эй Госплан тэдэ хэмжээ-ябуулгануудые хаража үзэхэ ба колхозууд болон совхозуудай бэлшээрине уһатай болгохо хүдэлмэринүүдэй хэмжээнүүд тушаа, тэдэнние материально-техническэ талаарнь хангаха тушаа дурадхалнуудые 1955 оной октябриин 1 хүрэтэр СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулха ёһотой.

V.

Малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилга тухай

Совхозууд ба МТС-үүдэй техникээр баян болоһон, хүтэлбэрилхы ба инженерно-техническэ кадрнуудаар тэдэнэй бэхижүүлэгдэһэн, МТС-үүдые хүдэлмэришэдэй саг үргэлжын кадрнуудтай болгоһон, олон тоото агрономууд болон зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэдые колхозуудта эльгээһэн ябадал хадаа машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэрие һайжаруулгада шухала үүргэ дүүргээ. Тиигэжэ МТС-үүд орсоһо тарияанай ажахые хүгжөөлгэдэ шиидхэхы хүсэн болоһон байна. Гэхэтэй хамта, малажалые хүгжөөхэ талаар олон областьнууд, хизаарнууд ба республиканудай машинно-тракторна станцинууд урдаа табигдаһан зорилгонуудые дүүргэнэгүй, хүдөө ажахын үйлэдбэриин энэ шухала һалбарие хүгжөөлгэдэ һанаа амараар хандана.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, олохон нютагай партийна ба советскэ органууд машинно-тракторна станцинуудай үүргын ехэ болоһые хараадаа абанагүй, малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилгын удхашанарые тооногүй, энэ хэрэгтэ бии байһан дутагдалнуудтай эбсэнэ, фермэнүүдтэ тэжээл буйлуулгые ба ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые бүрин механизацилха тушаа зохихо хэмжээ абанагүй.

Тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө тэмсэлдэ машинно-тракторна станцинууд ёһотой һайнаар оролсоогүй. Тэжээл бэлэдхэлэй ажал ехэтэй зарим хүдэлмэринүүд оройдоо механизацилагдаагүй. Хүдөө ажахы мүнөө хүрэтэрөө солоомо, мэхиинэ хуряаха, үбһэ суглуулха, тэрэнние багсалха ба складта хэхэ, силоснэ траншейнүүдые малтаха, силоснэ башнида силос хэхэ ба гаргаха, корнеплодуудые квадратно-гнездовой аргаар тариха болон хуряаха бүтээсэ ехэтэй машинануудгүй байһаар. Хүдэлмэринүүдые механизацилха тушаа тогтоогдоһон түсэбүүд ходо дүүргэгдэнэгүй. Малажалай хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээнэй тон бага байһан дээрэһээ МТС-эй хэһэн хүдэлмэриин түлөө малажалай продуктнуудаар натуральна түлбэриин хэмжээн эдэ продуктнуудые бэлэдхэлгын ниитэ хэмжээн соо багахан һуури эзэлнэ.

Тэжээл үйлэдбэрилгэ болон бэлэдхэлгын гээгдэлтэй байһан гол шалтагаануудай нэгэн хадаа сабшалан ба бэлшээрие һайжаруулха мелиоративна хүдэлмэринүүдэй дутамагаар механизацилагдаһан, МТС-үүд ба совхозуудай техникын тон муугаар ашаглагдадаг ябадал болоно.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Совхозуудай министерство, Автомобильна, тракторна болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство малажалай хүдэлмэринүүдые механизацилха талаар буруу хараа бодол баримтална, энэ хэрэгтэ бии байһан үндэһэн шухала асуудалнуудые хэдэн жэлдэ шиидхэнгүй байлгана гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэнэ. Эдэ министерствонүүдэй нобшо удаанаар хүдэлһэнэй эсэстэ колхозууд, совхозууд ба МТС-үүд мүнөө хүрэтэрөө малажалай элдэб һалбариин гол шухала хүдэлмэринүүдые механизацилха машинануудгүй байһаар.

Автомобильна, тракторна болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство малажалда ба хүдөө ажахын бусад һалбаринуудта хэрэгтэй машинанууд болон механизмуудые бүтээн гаргаха түсэбөө хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Энэ министерствын хүтэлбэрилэгшэдэй оролдосогүй байһан дээрэһээнь зарим ушарта хуушарһан, бүтээсэ багатай машинануудые ороной МТС-үүд, колхозууд ба совхозуудай хэрэглэхэ баатай болодог ябадалтай саашадаа эбсэжэ болохогүй.

Орон дотор малажалые эрид хүгжөөхэ тушаа шухалын шухала зорилго партиин табиһан мүнөөнэй эрхэ байдалда хүдөө ажахын үйлэдбэриин энэ һалбарие хүгжөөлгэдэ машинно-тракторна станцинуудай үүргэ ба харюусалга хэмжээлэшэгүй ехэ болохо ёһотой.

Малажалай продукциин нэгэ единицые үйлэдбэрилгэдэ ажал ба зөөри хэрэгсэлнүүдые гаргашалгые эрид бага болгожо, механизацилгын ашаар ажал ба зөөри хэрэгсэлнүүдые багаар гаргашалан, ажахыда эгээн ехэ ашаг абадаг болохын түлөө хамаг бүхы хэмжээнүүдые абаха шухала.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрие үргэнөөр механизацилга хадаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалыень хүнгэдхэхэ, ажалайнь бүтээсые дээшэлүүлхэ ба продукциин өөрынь үные химдаруулха арга боломжо олгохо байна. Тиихэтэй хамта, энэ хадаа мүнөө үйлэдбэриин түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, хүнүүдэй хүдэлмэрие һайнаар эмхидхэхэ арга колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудта олгохо юм. Мүнөө тэдэ хүнүүдэй нилээд олониинь гараараа, бүтээсэ багатайгаар хүдэлмэрилнэ. Хүдэлмэрие үргэнөөр механизацилхада, ажалай эмхидхэлые һайжаруулхада продукциин нэгэ единицэдэ ажал ба зөөри хэрэгсэлнүүд багаар гаргашалагдадаг болохо, ажалай түлөөһэн ехэ болохо, тиимэһээ хүдөөгэй ажалшадай материальна ажабайдал саашадаа һайжарха байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум иигэжэ тогтооно:

1. Мяха, һү, ноoһо болон малажалай бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгэдэ таряанажалайхи шэнги тиимэ шиидхэхы хүсэн машинно-тракторна станцинуудые ойрын үедэ болгохыень, тэжээл бэлэдхэлэй ба малажалай фермэнүүдэй хүдэлмэринүүдые комплексноор механизацилхыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, союзна республикануудай компартиин ЦК-нуудые, партиин крайкомууд ба обкомуу-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

*) Түгэсхэл. Эхиниинь манай газетын февралиин 3-вай номерто.

Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай

нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа 1955 оной январиин 31-дэ баталан абтаһан КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол

(Үргэлжэлэл)

дые, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, ажалшадай депутадуудай хизаарай болон областной Соведүүдые уялгалха.

2. Малажалай ба тэжээл бэлэдхэлгын ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха машинанууд болон механизмуудые олоор үйлэдбэрилдэг болохо тушаа хэмжээ-ябуулгануудые зохёожо, гурбан һарын болзор соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй ЦК-гэй үзэмжэдэ табихыень СССР-эй Госпланда, СССР-эй Хүдөө ажахын министерстводэ, СССР-эй Совхозуудай министерстводэ, Автомобильна, тракторна болон хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерстводэ даалгаха. Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые зохёохо зуураа, оронойэ эллэб зононуудта зорюулан, тэжээл үйлэдбэрилхэ, силос дараха, уһаар хангаха, тэжээл буйлуулха хүдэлмэринүүдые механизацилха ба фермэнүүдтэ ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые электрификацилха машинануудые бүтээхэ тухай хараалдаа абаха.

3. Машинно-тракторна станцинууд тэжээл бэлэдхэхэ ба малажалай фермэнүүдые механизацилха хүдэлмэринүүдые хэхынгээ хажуугаар колхозуудтай баталһан договорой ёһоор, өөһэдынгөө саг үргэлжын хүдэлмэришэдэй хүсөөр фермэнүүдтэ тодхогдоһон машинанууд болон түхеэрэлтэнүүдые заһаха, тэдэнэй хойноһоо техническэ харууһалга хэхэ уялгатай гэжэ тогтоохо.

Колхозуудые шефтээ абаһан промышленна предприятинуудай туһаламжые малажалай фермэнүүдые механизацилха хүдэлмэридэ үргэнөөр хэрэглэхэ. Колхозуудта барилгын, механизацилгын талаар хэгдэлэг хүдэлмэринүүд договорой ёһоор дүүргэгдэхэ, предприятинууд ба организацинуудай хэһэн бүхы гаргашануудые колхозууд заатагүй түлэхэ ёһотой гэжэ колхозуудые шефтээ абаһан предприятинууд болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ уридшалан һануулха. Шефтээ абаһан колхозуудта түлөөһэгүйгөөр туһаламжа үзүүлхэ ябадалые гүрэнэй интересүүдтэ таарамжагүй гэжэ буруушааха, юундэб гэхэдэ, энэ хадаа арад зоной зөөри хогшолые хуули бусаар гаргашалгада хүргэнэ, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлгэдэ туһалнагүй.

Малажалай фермэнүүдтэ машинанууд болон механизмуудые тодхохо ба ашаглаха талаар МТС-үүдэй зүгһөө колхозуудта туһаламжа үзүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые зохёожо бэелүүлхыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерстводэ даалгаха.

4. Малажалай фермэнүүдые механизацилха, фермэнүүдтэ тодхогдоһон машинанууд болон түхеэрэлтэнүүдые заһаха, тэдэнэй хойноһоо техническэ харууһалга хэхэ хүдэлмэринүүдэй түлөө колхозууд болон машинно-тракторна станцинуудай хоорондоо тоосоогоо хэхэдэнь зохистой байхын тула эдэ хүдэлмэринүүдэй түлөө мүнгэн түлбэриин хажуугаар натуральна түлбэри үгэдэг болоо һаа таарамжатай гэжэ мэдэрхэ. МТС-үүдтэй договорнуудые баталха зуураа, машинно-тракторна станцинуудай хэһэн хүдэлмэриин түлөө тоосоое ямараар хэхэб (натураар гү, али мүнгөөр) гэжэ өөһэдөө шиидхэхэ эрхэ колхозуудта олгохо.

5. Трактористнууд болон комбайнернуудые малажалай фермэнүүдтэ монтажна, электромонтажна, водопроводно хүдэлмэринүүдые, тэжээл буйлуулдаг ба малажалай бусад машинануудые, механизмуудые, ууралаар хүдэлдэг түхеэрэлтэнүүдые заһаха хүдэлмэри хэдэг болгон һургаха ябадал хангахыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ажалай резервнүүдэй Главна управлениие, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые уялгалха. Трактористнууд болон комбайнернуудые һургахын хажуугаар малажал дээрэ хэрэглэгдэдэг машинануудые ашаглаха колхозно механигуудые бэлэдхэлгэ эмхидхэхэ.

6. 1955—1960 онуудай туршада малажалай фермэнүүдые электрификацилгын хүдэлмэри нилээд үргэдхэхэ ябадал хангахыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, нютагай партийна ба советскэ органуудые уялгалха.

МТС-үүд, колхозууд болон совхозуудые электроматериалнуудаар, трансформаторнуудаар, электрын моторнуудаар, пусковой аппаратураар, электролиниин тулгануудаар хангаха тухай, нүүдэл электростанцинуудые олоор үйлэдбэрилдэг ба хүдөө ажахыда олоор үгэлдэг болохо тухай дурадхалнуудые Электротехническэ промышленностиин министерствотэй, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствотэй, СССР-эй Совхозуудай министерствотэй сугтаа зохёожо, гурба һарын болзор соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табихыень СССР-эй Госпланда, мүн Центросоюзда даалгаха.

VI.

Колхозуудта малай байрануудые ба силоснэ барилгануудые бариха тухай

Зооветеринарна эрилтэнүүдтэ, ажахые культурнаар эрхилхэ условинуудта таарахаар, тиимэ байрануудаар адуу малаа хангаха гээшэ малажалые хүгжөөн дэбжээхэ тон шухала арга пүхэсэл мүн. Малай һайн байрануудай дутамаг байһан ябадал колхозуудта ехэ гарза хохидол тохёолдуулна, малажалай ашаг шэмые бага болгоно, адуу малай, илангаяа залуу малай үхэжэ гарзалха ябадал ехэ болгоно. Мүнөө үедэ колхозуудта малай шэнэ байрануудые барилга ниитын малажалые дам саашадань хүгжөөхэ, тэрээнэй ашаг шэмые улам дээшэлүүлхэ гэһэн Парти ба Правительствын табиһан зорилгодо хүрэнэгүй.

Зарим республиканууд, хизаарнууд ба областьнуудта малай байрануудые барилгын темп тон ехээр удаарууулагдаа. Нилээд олон колхозуудта барилгын саг үргэлжын бригаданууд эмхидхэгдээгүй. Азербайджанска ССР-эй, Литовско ССР-эй, Молотовско, Пензенскэ, Чкаловска ба бусад зарим областьнуудай колхозуудта барилга илангаяа муугаар ябуулагдажа байна. Башнинууд, ханалагдаһан траншей нүхэнүүд гэхэ мэтын силоснэ барилганууд олон колхозуудта тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдээ. Тиимэһээ дарагдаһан силос тоогойгоо талаар хороно, шанарынь муудана. Ой модоной промышленностиин ба нютагай промышленностиин предприятинуудта силоснэ башнинууд тон дутамагаар хэгдэнэ.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерствээр мүнөө үедэ һайшаан дурадхагдадаг, малай байрануудай олон типовой проектнүүд колхозуудай эрилтые ханганагүй. Тэдэ типовой проектнүүдтэ нютаг нютагай барилгын үнэ багатай материалнуудые хэрэглэхээр хараалагдадаггүй, харин барилгын мэдо ехээр хэрэглэхэ гэжэ хараалагдадаг байна. Теэд тэрэнь барилгые удаарууулдаг ба үнэ ехэтэй болгодог байха юм.

Хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхын тула Парти, Правительствын абаһан хэмжээнүүдэй ашаар колхозуудай ба колхозниггуудай олзо доход һураггүй ехэ боложо байна. Мүнөө үедэ колхозууд болбол өөрынгөө үйлэдбэриие үргэдхэхын тулада, тусгаарлабал, барилга хэхын тулада мүнгэн зөөри һомолходоо хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ арга боломжотой болонхой. Таряанажалдахи, малажалдахи хүдэлмэринүүдые хэхэтээ хамта шухала хэрэгтэй барилга хэхэдээ хүсэд хүрэхөөр хүдэлмэриин хүсэн диилэнхи колхозуудта бии юм. Колхозуудай һомолһон мүнгэн зөөри эгээл түрүүшын ээлжээндэ колхозуудай ажахые үргэдхэхын тулада, тэрээниие олзо доход ехэтэй болтохын тулада зорюулагдаха ёһотой. Тиимэ болохолоор үйлэдбэриин барилгануудые түрүүшын ээлжээндэ хэхэ шухала. Мүн бардам хүрэхөөр мүнгэн зөөритэй колхозуудта культурно-ажаһуудалай барилгануудые хэхэ аргатай байһан газар,—байрын гэрнүүдые барихадань колхозниггуудта туһаламжа үзүүлхэ шухала.

Ажалай эмхидхэлые һайжаруулан, тэрээнэй бүтээсые дээшэлүүлэн колхозуудай өөһэдынь зөөриие, хүдэлмэриин хүсые барилга хэлгэдэ зүбөөр хэрэглэхын тула хэмжээ абаагүй аад лэ, нютагуудтахи партийна ба советскэ организацинуудай олон хүтэлбэрилэгшэд хүдөөгэй барилгада гүрэнэй талаһаа туһаламжа үзүүлхэ тухай асуудал табидаг юм. Хулһа, ракушечник, извёсхын шулуу ба барилгын бусад материалнууд ехэ гэгшээр биишье һаа, колхозуудай ба совхозуудай барилгада тон муугаар хэрэглэгдэнэ. Нютаг нютагай барилгын материалнуудые хэрэглэлгэдэ энэ мэтын оролдосогүй хандалгые тэсэжэ болохогүй.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум иигэжэ тогтооно:

1. Үйлэдбэриин, илангаяа малай байрануудые ба силоснэ барилгануудые барилгада гол анхаралаа хандуулан, колхозуудай барилгые үргэдхэхэ ба һайжаруулха хэмжээ абахыень нютагуудтахи партийна ба советскэ организацинуудые, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, СССР-эй Городской ба хүдөөгэй барилгын министерствые уялгалха. Колхозуудай хүсэ ба арга хэрэгсэлнүүдые үлэмжэ һайнаар хэрэглэхэ. Ниитын адуу малые дууһан багтааха хэмжээтэйгээр малай байрануудые бариха, силоснэ барилгануудые хэхэ гэжэ 1955—1960 онуудта малажалые хүгжөөхэ талаар хэмжээ-ябуулгануудые зохёоходоо хараалхыень компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд ба обкомуудта, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, ажалшадай депутадуудай хизаарай ба областной Соведүүдэй гүйсэдкомуудта даалгаха.

2. Черепицэ, хирпиисэ, извёсхо, бутова шулуун, хушалтын зомгооһон, саман, хулһан хабтагайнууд гэхэ мэтын, бусадшье барилгын материалнуудые колхозуудта, тэрэшэлэн нютагай промышленностиин ба олзоборилгын кооперациин предприятинуудта ехээр үйлэдбэрилүүлдэг болохо, зүгөөр зохистой ба боломоор газартань — малай байрануудые барихадаа хабсаргагдамал түмэр-бетонно конструкцинуудые хэрэглүүлдэг болохо гэжэ СССР-эй Городской ба хүдөөгэй барилгын министерствые, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, областьнуудай, хизаарнуудай ба республикануудай партийна ба советскэ органуудые уялгалха.

3. Дүй дүршэл ехэтэй бригадирнуудтайгаар барилгын саг үргэлжын бригадануудые байгуулха, бригадын гэшүүдые барилгын мэргэжэлдэ һургаха һуралсал эмхидхэхэ; тэдэ бригадануудые шухала хэрэгтэй түхеэрэлгээр, тоног зэмсэгээр хангаха гэжэ колхозуудта һайшаан дурадхаха. Барилга болон барилгын нютагай материалнуудай ехээр хэгдэхэ бэлоһон газарта хирпиисэ, цементно-элһэн блогуудые, черепицэ хэхэ барилгын организацинуудые ба предприятинуудые, колхоз хоорондын гидроэлектростанцинуудые, бусад томонууд барилгануудые барихаар колхоз хоорондын барилгын организацинуудые ба предприятинуудые пай (хубитаяа) абалсалгын үндэһөөр байгуулха.

Машинно-тракторна станцинууд полевой хүдэлмэринүүдые үнгэргэхэдөө, мүн өөһэдынгөө барилгада һаад хэхэгүйгөөр түлөөһэтэй туһаламжа барилга хэхэдэнь, модо хюрөөдэхэдэнь, барилгын материалнуудые шэрэхэдэнь, түсэблэлгын, хүдэлмэри хэхэдэнь договорой ёһоор колхозуудта үзүүлхэ байна. Энээнтэй дашарамдан машинно-тракторна станцинуудай механизаторнуудые барилгын мэргэжэлнүүдтэ һургаха хэрэг эмхидхэхэ шухала.

Барилга эмхидхэхэдэнь, барилгын нютагай материалнуудые, хабсаргагдамал конструкцинууд ба детальнуудые үйлэдбэрилхэдэнь, модо бэлэдхэл эмхидхэхэдэнь, барилгын кадрнуудые һургаха ба барилгын бригадануудые эмхидхэхэдэнь колхозуудта туһаламжа ехээр үзүүлдэг болохо гэжэ СССР-эй Городской ба хүдөөгэй барилгын министерствые уялгалха.

Колхозуудтахи барилгын бригадануудай десятнигуудые, бригадирнуудые һургаха һургуулинууд ба курсануудые нилээд олон болгохо, барилгын мэргэжэлнүүдтэ, барилгын нютагай материалнуудые үйлэдбэрилгэдэ колхознигуудые һургаха ябадал эмхидхэхэ шухала.

СССР-эй Городской ба хүдөөгэй барилгын министерство, СССР-эй Хүдөө ажахын министерство хадаа колхозуудта һайшаан дурадхагдадаг, малай байрануудай типовой проектнүүдые шэнэлэн хаража үзөөд, нютагайнгаа эрхэ байдалые, нютагайнгаа барилгын материалнуудые хараадаа абалсан өөһэдтөө үлэмжэ зохистой проектнүүдые шэлэжэ абаха арга колхозуудта олгохоор, тиимэ проектнүүдые бии болгохо ёһотой.

5. Хүдөө ажахын барилгада зорюулан колхозуудта худалдахын тулада түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор Центросоюзда барилгын мэдо саг соонь табижа байхыень СССР-эй Ой модоной промышленностиин министерствые уялгалха.

VII.

Совхозуудта малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай

Оронойи хүдөө ажахын үйлэдбэридэ совхозууд шухала һуури эзэлнэ. Тэдэнэй олониинь үнэхөөрөөл социалистическэ түрүү предприятинууд байха юм. Тэдэнэр үргэн ехэ гэгшын эдлүүриин газартай, түрүү техникээр зэбсэгжэнхэй, мэргэжэлтэй кадрнуудтай юм. Зорилго юуб гэхэдэ, совхозно үйлэдбэриие гүрэнэй ашаг туһада хүсэтэ ехээр дэбжээхын тулада эдэ бүхы арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Тиигээд мүнөө үедэ совхозуудай ажал хүдэлмэри улам ургажа байгаа эрилтэнүүдтэ харюусанагүй. Совхозуудтахи малажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэнүүд дутагдалнууд бии юм. Совхозууд 1954 ондо адуу малайнгаа, илангаяа үнеэдэй тоо толгой олошоруулха түсэбөө дүүргээгүй, малаа ехээр гарзалуулһан, ехэ малаа олоорнь һубайруулһан байна. Эбэртэ бодо малай һүрэг соо үнеэдэй тоо үнгэрэгшэ жэл соо совхозуудта биратайгаар олошороогүй.

Адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, малажалай продукциин өөрынь үные химдаруулха даалгабаринуудые совхозуудай дүүргэхэ хэрэгтэ тон тэсэшэгүй байдал бии болонхой. Үнгэрэгшэ жэл үнеэн бүриһөө һү һаалга 220 килограммаар ехэ болохо түсэбтэй байһан аад, оройдоол 12 килограммаар ехэ болонхой. Олон областьнуудай совхозуудта 1953 онойхидо орходоо шахамал гахайн шэгнүүр багаар шэмээ, хониндоо ноһо багаар хайшалагдаа. Тиимэ дээрэһээ гүрэндэ һү, гахайн мяха, ноһо тушааха түсэб дүүргэгдээгүй, малажалай продуктнуудай өөрынь үнэ ехэ байһан зандаа.

СССР-эй Совхозуудай министерстводэ хүдөө ажахын эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ бага байһаар зандаа, тиин 1954 ондо иимэ болобо: мяха оройдоол 7 центнер, һү—35 центнер, ноһо—50 килограмм. Казахска ССР-эй малажалай совхозууд илангаяа муу байдалтай. Тэндэ таарамжатай эрхэ байдалай биишье һаань, малай тоо толгой тон удаанаар олошорно, малажалай ашаг шэмэнь бага, тиигээд совхозууд мяха, һү ба ноһо гүрэндөө тон багаар тушаана. Тэрэшэлэн Красноярска, Ставропольско хизаарнуудай, Ростовско ба Читинскэ областьнуудай совхозуудай малажалда ехэнүүд дутагдалнууд бии юм. Тэндэ 1954 он соо малынь нилээд олоороо үхөө, ашаг шэмэнь эрид доошоо ороо.

Совхоз бүхэндэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулха тухай КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска ба февральско-мартовска Пленумүүдэй заабаринуудые СССР-эй Совхозуудай министерство дүүргээгүй. 1954 ондо бүдүүн тэжээл 1953 онойхидо орходоо һураггүй багаар бэлэдхэгдээ, тиигээд силос бэлэдхэхэ даалгабари оройдоо 70 процент дүүргэгдээ. Энэнь адуу малай ниитэ дээрээ олон боложо байхадань тэжээлээр адуу малай хангагдасые доошонь оруулһан ябадал болоноха юм. Тэжээлэй үнэтэ культура бологшо кукурузые хэрэглэлгэдэ СССР-эй Совхозуудай министерствын хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгагүйгөөр хандаһанайнь эсэстэ совхозуудтахи тэжээлэй базые бэхижүүлхэ, адуу малаа тэжээлээр хангаха бодото һайн арга боломжо алдагдаһан байгаа.

Совхозуудта, илангаяа мориной заводуудта, газар эдлэлгые һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гэй февральско-мартовска Пленумэй шиидхэбэринүүдые СССР-эй Совхозуудай министерство баһал дүүргээгүй. Газар эдлүүри ехэтэй байһан мүртөөшье, мори үсхэбэрилгын 45 завод 1954 ондо шэнэ газар оройдоошье хахалаагүй. Министерство мориной олон заводуудта шэнэ газар хахалха түсэбые багаар тогтооһон байгаа; теэд нютагай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр тэдэ даалгабаринуудынь хэдэн дахин үлүүлэн дүүргэгдэһэн байгаа. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, совхозуудай газарые зүбөөр эдэлхэ тухай партиин заабаринуудта огто таарахагүй хараа шугам СССР-эй Совхозуудай министерствын хүтэлбэрилэгшэд бодото дээрээ бэелүүлжэ байна.

СССР-эй Совхозуудай министерствын малажал хүгжөөхэ хэрэгые урид мэтэ тон хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилдэг, совхозуудай арга боломжонуудые хэрэглэдэггүй, малажалай продуктнуудай үйлэдбэрилгые эрид ехэдхэхын тула нилээд ехэ резервнүүдые элсүүлэн гульдхаха хэмжээ абадаггүй дээрэһээнь адуу малай тоо толгойе олошоруулха ба ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гүрэнэй даалгабари дүүргэгдээгүй, малажалда ехэ гээлтэ хоролто, тэжээл бэлэдхэлдэ хайша хэрэгээр хандаха ябадал гараһан байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэнэ. СССР-эй Совхозуудай министерствын хүтэлбэрилэгшэд совхозуудые хүтэлбэрилхэ арга методээ хубилгажа ондоо болгоогүй, эмхидхэлэй бодото хүдэлмэри ябуулхын оронд тоо томшоггүй суглаа субанды хэһээр, саарһа эрээлһээр зандаа, тэдэнэр олон областьнууд ба республиканууддай совхозуудтахи ажал хэрэгэй ямар байһые мэдэдэггүй, түрүү ажахынуудай дүй дүршэлые мууса хэрэглэдэг, ороной тус тус зононуудай онсо өөрэ илгаануудыень хараадаа абадаггүй, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи хэшээлые һулаар дэлгэрүүлдэг байна.

СССР-эй Совхозуудай министерство олохон совхозуудта малажалай задагай зайдан байдалда орошоһон ябадалтай эбсэшоод, малажал хүгжөөхэ ба гүрэндэ продукци тушааха түсэбүүдые дүүргэдэггүй совхозуудай ба трестнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ ёһотой шанга эрилтэ табидаггүй, зоотехническэ ба ветеринарна хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлгын хойноһоо мууса хинадаг, совхозуудай малажалай фермэнүүдые мэргэжэлтэй кадрнуудаар бэхижүүлхын тула шухала хэмжээнүүдые абадаггүй байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум иигэжэ тогтооно:

1. Газараа хүсэдөөр ба ашагтай үрэтэйгөөр хэрэглэхэ ябадал, совхозуудай малажалай продуктнуудай үйлэдбэрилгые дам саашадань нилээд ехэ болгохо, продукциин өөрынь үные эрид химдаруулха ябадал хангахыень СССР-эй Совхозуудай министерствые, областьнуудай, хизаарнуудай ба республиканууддай партийна болон советскэ органуудые уялгалха. 1960 ондо 1954 онойхидо орходоо мяха 1,8 дахин, һү—2,[illegible] дахин, ноһо—2,2 дахин, үндэгэ—4 дахин ехээр үйлэдбэрилдэг болохо.

2. Ороной элдэб зононуудай онсо өөрэ илгаануудые хараадаа абалсан эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 1955—1960 онуудта малажалай продуктнуудые совхозуудта нилээд ехээр үйлэдбэрилдэг болгохо гэһэн хэмжээ-ябуулгануудые зохёохыень СССР-эй Совхозуудай министерстводэ, союзна республиканууддай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд ба обкомуудта, республиканууддай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, ажалшадай депутадуудай хизаарай ба областной Соведүүдэй гүйсэдкомуудта даалгаха. Совхозуудта малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэ болгохо талаар хэмжээ-ябуулгануудые зохёоходоо ороһо таряанай бүхы совхозуудта, тэрэ тоодо шэнэ газарнуудтахи совхозуудта гахай болон шубуу үсхэбэрилгэдэ тусгаар анхаралаа хандуулха.

3. Малай һү үгэлгые дээшэлүүлхэ ябадал хангаха, малые бэлшээжэ ба шахажа таргалуулга эмхидхэхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха, тарган ба дундаһаа дээшэ шадалтай мал гүрэндэ эрхэбэшэ тушааха гэжэ СССР-эй Совхозуудай министерствые уялгалха. Эбэртэ бодо малай бэсыень хүсөөхэ ба таргалуулха тусхай фермэнүүдые эмхидхэхэ, мүн бардаа, үлөөдэһэ шаара, мязга, пивын талханай үйрмэ болон бусад үлөөдэһэнүүдые хүсэд хэрэглэхын тула эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудта дүтын совхозуудта мал шахалгын пунктнуудые эмхидхэхэ.

4. Өөһэдынь ургуулһан тэжээлээр совхозуудай адуу малые хангуулха гэжэ СССР-эй Совхозуудай министерствые уялгалха. Энээнэй тулада нютаг нютагай байгаалиин ба ажахын эрхэ байдалда таарамжатай, гектарһаа үндэр ургаса ба тэжээлтэ зүйлнүүдые ехээр үгэдэг, тэжээлэй тиимэ культурануудые совхозуудта ехээр тариха хэрэгтэй. Энэ зорилгоор ороной бүхы зононуудай совхозуудта кукурузын тарилгын талмайе нилээд үргэдхэхэ, кукуруза болон малай эдихэ ороһо таряанай культурануудай ургасые эрид дээшэлүүлхэ, тэдээнэй валовой суглуулбариие ехэ болгохо; малда эдюулхэ хартаабхын тарилгын талмайе илангаяа Центрын, хара хүрьһэтэбэшэ газарай, Урал ба Баруун-Сибириин районуудай совхозуудта үргэдхэхэ, үбһэ ба ногоон тэжээл болгодохо суданска ногооной ба нэгэ жэлэй бусад ногоонуудай тарилгын талмайе үргэдхэхэ, хабар эрид малдаа нэмэлтэ тэжээл болгохын тулада хара таряа таридаг болохо.

5. Совхозуудай ашаг шэмэтэ малые, шубуунуудые бүхыдэнь капитальна зохид һайн байрануудаар хангахын тула хойшолуулагдашагүй хэмжээнүүдые абаха, барилгын үнэ сэнгые химдаруулха гэжэ СССР-эй Совхозуудай министерствые уялгалха. Барилгын нютагай материалнуудые барилгада ехээр хэрэглэхэ, тэрэшэлэн түмэр-бетонно хабсаргагдамал детальнуудые, стандартна зүйлнүүдые хэрэглэдэг байха.

Малажалай фермэнүүд дээрэхи ажал ехэтэй процессүүдые механизациин хэмжээе нилээд дээшэлүүлгэ хангаха, гүрэнэй, промышленна ба коммунальна электростанцинуудай электросетьнүүдтэй холбохо зэргээр совхозуудые электрификацилха.

6. Эдлүүриин газарнуудые урдынхиһаа һайнаар хэрэглэлгэ, газарай 100 гектар бүриһөө хүдөө ажахын продуктнуудые абалгые эрид ехэдхэлгэ, продукциин единицэдэ зөөри хэрэгсэлнүүдэй ба ажалай гаргашые бага болголго совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй тон шухала зорилгонь гэжэ тоолохо. Гүрэнэй предприятинууд бологшо совхозуудта промышленностьда адляар, техникые зүбөөр ашаглаһанай ба ажалай бүтээсые шууд дээшэлүүлһэнэй ашаар, үйлэдбэриие жэшээтэ һайнаар эмхидхэхэ бүхы арга боломжонууд бии юм. Энэ хадаа таряанажалай ба малажалай продукци үйлэдбэрилгые саг үргэлжэ ехэ болгохо, өөрынь үные химдаруулха арга совхозуудта олгоно.

Зарим союзна республиканууддай компартинуудай ЦК-нууд, партиин крайкомууд ба обкомууд, совхозуудай хүдэлмэридэ анхаралаа һүүлэй саг хүрэтэр багаар табина гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглээд, совхозуудай ажал хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ хэрэгээ һайжаруулхыень, гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэлтэ болгохын түлөө тэдээнэй харюусалга дээшэлүүлхыень нютагуудай бүхы партийна ба советскэ организацинуудһаа эринэ.

VIII.

Малажалай продуктнуудые бэлэдхэхэ тухай

Хүдөө ажахыгаа улам ехээр хүгжөөхэ тухай Парти, Правительствын шиидхэбэринүүдые бэелүүлһэнэй, мүн КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолтой зохилдуулан 1953 ондо уялгата тушаалгануудай нормые бага болгоһоной ба бэлэдхэлэй, худалдан абалгын үнэ сэнгүүдые дээшэнь болгоһоной үндэһөөр колхозууд ба совхозууд малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэеэ ехэдхээ, тэрэнь 1953 онойхиһоо ехэ мяха, һү 1954 ондо бэлэдхэхэ, худалдан абаха арга олгоо.

Малажалай продуктнуудай ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг ба бэлэдхэгдэдэг болоһоной ашаар, арадай хэрэглэлэй хэмжээн улам дээшэлээ. 1954 он дотор хүн зондо мяха худалдалга 1940 онойхиһоо 2,8 дахин, малай тоһо — 2,6 дахин, үндэгэ — 1,4 дахин, ноһон бүд — 3 дахин шахуу нэмээ.

Манай ороной хүн зондо продуктнуудые централизованно гуримаар табидаг системын таарамжатай байһаниинь элирээ. Социалистическэ байгуулалтын үедэ централизованно гуримаар хангалга хадаа продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба хубаарилха хэрэгые шууд нүлөөлхэ, экономикоёо хүгжөөлгын, арадай ажана байдал дэбжээлгын аша туһада эдеэ хоолой ба түүхэй эдэй ресурснуудые таарамжатайгаар хэрэглэхэ арга гүрэндэмнай олгоно.

Гэхэ зуура, централизованно хангалга эрхилхэдээ продуктнуудые үйлэдбэрилгын ба хубаалгын хэрэгтэ горьтой хохидол ушаруулхаар ехэ дутуу дундануд тохёолдуулагдадаг байха юм. Али республикада продуктнуудые үйлэдбэрилгын ба бэлэдхэлгын ямараар ябуулагдажа байһандань хамаагүйгөөр үйлэдбэридэхи арга боломжын хэр зэргээр ашаглагдажа байһые хараада абангүй, централизованно хангалга бэелүүлэгдэдэг байһаар. Үнэндөө, тиимэ практикаһаа шалтагаалан, социализмын принципүүдтэ таарахагүйгөөр, тэгшэдхэлгын гуримаар продуктнуудые хубааха ябадал тохёолдодог байна. Энэнь нютагай органуудай үүсхэл гаргалгада туһалхагүй

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай

нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа 1955 оной январиин 31-дэ баталан абтаhан КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол

(Түгэсхэл)

тэрэшэлэн үйлэдбэрилгэ ба бэлэдхэлгэеэ бүри ехэ болгохо хэрэгтэ бэшэ, харин бүхы орон соо үйлэдбэрилэгдэhэн продуктнуудые дүй дээрэнь хубаарилха ябадалда тэдэ органуудай анхаралыень хандуулдаг байна.

Хубаарилгын системэдэхи дутуу дунданууд ямар юумэндэ хүргэдэг бэ гэхэдэ, нютагайнгаа үйлэдбэриин арга боломжонуудые hайнаар ашагладаг, продуктнуудые бэлэдхэхэ уялгануудаа дүүргэдэг районууд, областьнууд, хизаарнууд ба республиканууд аад, нютагай ресурснуудые муугаар ашагладаг ба гүрэнэйнгөө үмэнэхи уялгануудые дүүргэдэггүй районуудhаа, областьнуудhаа хизаарнуудhаа, республикануудhаа бага продукци централизованно фондhоо абаhан ушар заримдаа үзэгдэдэг.

Хангалгын талаар мүнөө байhан системэ хадаа гансашье үйлэдбэрилгын түлөө бэшэ, мүн хүн зонние хангалгын түлөө нютагай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые бага болгодог байна.

Хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ арга боломжонуудаа хүсэд бүрнин ашаглахын түлөө нютагай органуудай харюусалгые улам дээшэлүүлхэ ба үүсхэлыень бүхы хэмжээгээр үргэдхэхэ ябадал централизованно хангалгын мүнөөнэй эрхэ байдалда илангаяа шухала удхашанартай болонхой гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно.

Энээнине эшэ үндэhэ болгон, хүн зонине хангалга hайжаруулхын тула бии байhан ресурснуудаа ашаглаха хэрэгтэ нютагайхидай гаргадаг үүсхэлые улам хүгжөөхэ ябадалтай централизованно хангалгын принципэй зүбөөр зохилдуулагдаhан байхаар боломжолжо, районуудта, областьнуудта ба республикануудта наймаалха продуктнуудые хубаарилгын мүнөөнэй системэдэ хубилалта оруулха хэрэгтэй болоно.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум нигэжэ тогтооно:

1. Малажалай ашаг шэмэ үгэлгыень улам ехэ болгожо, малай тоо толгойе олошоруулжа, 1960 ондо мяха бэлэдхэлгын ба худалдан абалгын хэмжээе 1954 онойхитой жэшэбэл 1,6 дахинhаа бага бэшээр, гахайн мяха — 2,8 дахинhаа бага бэшээр, hү ба hүнэй продуктнуудые — 1,8 дахинhаа бага бэшээр, үндэгэ—3 дахинhаа ехээр, ноохо — 2 дахин нэмээхэ.

Энээнтэй зохилдуулжа, малажал хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудые тодорхойлон зохёохо үедөө малажалай продуктнуудые бэлэдхэлгэ ба худалдан абалгые тус тогтоолоор тодорхойлогдоhон даабаринуудай дүүргэлтэ хангаха хэмжээндэ хүрэтэр ехэ болгохоор хараалхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта, республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, хизаарнуудай ба областьнуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта даалгаха. Уялгата ёhоор тушаагдан ородог продуктнуудай хэмжээе тооложо гаргахадаа, газарай гектараар тодорхойлдог принципые үндэhэ болгон, тогтоогдомол ставкануудтай зохилдуулhан натура түлбэриин саг үргэлжын нормонуудтай hайтар тааруулха шухала, тиихэдэ гүрэндэ худалдан абалгын гуримаар бэлэдхэгдэhэн продуктнуудай хэмжээнь колхозуудта гарзатай байха ёhогүй, ниитын малажал хүгжөөлгые haатуулха ёhогүй. Гэхэ зуура, бэлэдхэл хэхэ ба худалдан абаха гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхын тула, республикын, хизаарай ба областиин хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангахын тула шухала нютагай резервнүүдые ба арга боломжые хүсэд бүрин ашаглаха хэрэгтэй.

2. Малажалай продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилдэг болохо ба хүн зонине хангалгаяа hайжаруулха хэрэгтэ нютагай органуудай үүсхэлые дэмжэн урмашуулха, харюусалгыень улам дээшэлүүлхэ зорилгоор, хангалга эмхидхэхэ хэрэгтэхи централизациие сахиха зуураа, энэ асуудалаар республикануудта, хизаарнуудта ба областьнуудта бүри үргэн эрхэ олгохые шухалада тоолохо.

Хангалгын гуримые хубилгаха тухай hанамжануудаа союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэй, компартинуудай ЦК-нуудтай хамта 1955 оной июлиин 1 хүрэтэр КПСС-эй ЦК-гэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табихыень СССР-эй Госпланиие, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствые, Хүдөө ажахын министерствые, СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствые уялгалха.

3. Газарай гектараар тодорхойлдог принципhээ хадуурха ябадал гаргангүйгөөр, малажалай продуктнуудые бэлэдхэдэг практикые шууд hайжаруулха шухала гэжэ тоолохо. СССР-эй Бэлэдхэлэй министерство, Хүдөө ажахын министерство, тэрэшэлэн нютагуудтахи партийна ба советскэ органууд малажалай продуктнуудые худалдан абалга бэелүүлхэдээ 1954 ондо алдуунуудые гаргаа, элирхэйлэн хэлэбэл—худалдан абалгын талаар бусад колхозуудайхиhаа, районуудайхиhаа үлүү ехэ даалгабаринууд түрүү колхозуудта ба районуудта дэмы үгтэдэг байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Малажалhаа абтадаг шухала продуктнуудые, ноохон ба түүхэй арhанhаа бэшые, худалдан абаха түсэб уялгата тушаалгануудтай адлишуугаар район бүхэнэй колхозуудта хүргэгдэхэ ёhотой.

4. Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын хэрэг hайжаруулха тухай, бэлэдхэлэй органуудай структура тухай hанамжануудаа бэлэдхэл эрхилдэг ондоо министерствонүүдтэй, зургаануудтай хамта хоёр hарын болзор соо КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ хүргэхыень, тиихэдээ бэлэдхэлэй организацинуудай тоое үсөөрүүлхэ ба бэлэдхэлэй хэтэрхэй ехэ аппарадые эрид хороохо ябадал хараадаа абалсахыень СССР-эй Бэлэдхэлэй министерстводэ, Хүдөө ажахын министерстводэ даалгаха.

5. СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Совхозуудай министерство хадаа эдеэ хоолой зүйлнүүдэй талаар ороной эрилтэнүүдые, хүдөө ажахын түүхэй эдүүдэй талаар промышленностиин эрилтэнүүдые хараада абангүйгөөр тарилгын талмайе, ургаса абалгые, малай тоо толгойе, тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгые тодорхойлон тогтоодогыень буруу гэжэ тоолохо, тиигээд тэдэ түсэбүүдынь бүхы оронойба тус тус районуудай эрилтэнүүдтэ таарадаггүй байдаг байгаа.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Совхозуудай министерство хадаа эдеэ хоолой зүйлнүүдэй ба хүдөө ажахын түүхэй эдэй талаар оронойнгоо ба тус тус экономическа районуудай эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэн хангаха зорилгые үндэhэ болгожо, хүдөө ажахын үйлэдбэриие түсэблэхэ, энээнэйнгээ түлөө гүрэнэй үмэнэ харюусаха ёhотой гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно. Гэхэтэй хамта, зарим районуудай арга боломжые элирүүлхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ эдэ арга боломжонуудые ашаглалгын хэрэгтэ нютагайхидай үүсхэл гаргуулха шухала.

IX.

Хүдөө ажахые бүри hайнаар хүтэлбэрилхэ тухай, хүдөө нютагуудтахи партийно-политическэ хүдэлмэри тухай

Үнгэрhэн жэлдэ партийна организацинууд, советскэ болон хүдөө ажахын органууд хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ олониитэ зониие элсүүлхэ талаар мэдээжэ хүдэлмэри хээ гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэнэ. Хүтэлбэрилгые хүдөө ажахын үйлэдбэридэ дүтэ болгоhон ябадал колхознигуудай ба колхозницануудай, МТС-үүдэй, совхозуудай хүдэлмэришэдэй ба мэргэжэлтэдэй эдэбхиие ехэ болгоходо, хүдөө ажахын бүхы hалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ ехэ арга боломжонуудые, резервнүүдые элирүүлэн олоходо колхозуудта, МТС-үүдтэ, совхозуудта туhална. МТС-үүдэй зононуудта партиин райкомуудай секретарьнууд түрүүтэйгээр инструкторска группануудые байгуулха, хүдөө ажахын районно управленинүүдые үгы болгохо, колхозуудта хүдэлмэрилхынь тулада мэргэжэлтэдые МТС-үүдтэ эльгээхэ, колхозууд болон МТС-үүдые бүри ехэ мэргэжэлтэй кадрнуудаар хангаха, түрүү дүй дүршэлые, наукын туйлалтануудые пропагандалан нэбтэрүүлгые hайжаруулха, промышленна предприятинуудай ба городуудай партийна организацинуудай зүгhөө хүдөө районуудай парторганизацинуудта туhалха мэтын хэмжээнүүд эдэ резервнүүдые элирүүлэн ашаглахада, дороhоо гарадаг эдэбхи үүсхэлые улам бадаруулхада hайн үүргэ дүүргэнэ.

Гэхэтэй хамта, олохон обкомууд, крайкомууд, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нууд хадаа ЦК-гэй сентябрьска, февральско-мартовска, июньскэ Пленумүүдэй эрилтэнүүдэй ёhоор өөhэдынгөө хүдэлмэри үшөөл шэнэдхэн табяагүй гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно. Нютагай партийна организацинуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд хүдөө ажахын продуктнуудай үйлэдбэрилгэ бүри ехэ болгохо тушаа шухала хэмжээнүүдые абанагүй, колхозуудта, МТС-үүд болон совхозуудта эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхынгаа оронда юрэнхы хөөрэлдөө, уряануудые хэжэ, харюусалгагүй ябадал гаргана. Хэдэ хэдэн областьнуудта, хизаарнууд ба республикануудта малажал хүгжөөлгые халирхайгаар, ажал хэрэгээ гүнзэгыгөөр мэдэнгүйгөөр хүтэлбэрилнэ. Партиин олохон райкомууд хуушаараа хүдэлмэрилнэ, партиин райкомуудай инструкторска группанууд, машинно-тракторна станцинуудай хүтэлбэрилэгшэд колхозуудта ниитын малажал саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудта зохихо анхаралаа табинагүй.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, илангаяа, СССР-эй Совхозуудай министерство хүдэлмэреэ ехэ удаанаар шэнэдхэн табина, малажалые хүтэлбэрилгэдэ нэгэл янзаар хандана (нимээр хандаха ябадалые партибуруушааhан байна), областьнуудай, хизаарнуудай, республикануудай байгаалиин ба экономическа эрхэ байдалые, онсо илгаае хараадаа абангүй, канцелярско-хойрог аргаар хүтэлбэрилжэ үргэлжэлhөөр байна гэжэ тэмдэглэхэ. Хүдөө ажахын министерствын структура угаа ехэ зандаа байhаар, хүдөө ажахын тус тус hалбаринуудай хүгжэлтые, гол культурануудай үйлэдбэрилгые хүтэлбэрилгэ тусгаар харюусалгагүй болгогдонхой, элдэб управленинүүдээр ба таhагуудаар тараагдашанхай байха юм. Энээнэй эсэстэ хүдөө ажахын гол культуранууд, энээнhээ байтагай хүдөө ажахын тус тус hалбаринууд hулаар шэнжэлэгдэнэ.

Ниитын малажал хүгжөөхэ хэрэгые СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, СССР-эй Совхозуудай министерствын, нютагай олохон партийна, советскэ органуудай халирхайгаар, тодорхой бэшээр хүтэлбэрилдэг буруу практикые саашадаа тэсэжэ болохогүй гэжэ Пленум тоолоно. Ниитын малажал хүгжөөхэ хэрэг мүнөөнэй эрхэ байдалда нэн түрүүн партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилгын хэмжээнhээ, колхозуудта, совхозуудта бии байдаг дотоодын угаа ехэ резервнүүдые ба арга боломжонуудые тэдэ органуудай элирүүлэн, ашаглажа шадаха шадабариhаа дулдыдана.

Малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана, малаа холын бэлшээридэ гаргадаг районуудта энэ хүдэлмэри илангаяа hуларуулагданхай. Ниитын малажал хүгжөөхэ тухай Парти, Правительствын табиhан зорилгонуудые эрхим hайнаар, түргэнөөр бэелүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөн колхознигуудай, мүн МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүсэд hайнаар дэлгэрүүлэгдээгүй. Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаhан түрүү малшадай, колхозууд, совхозууд ба МТС-үүдэй дүй дүршэлые, мүн тэрэшэлэн агро-зоотехническэ наукын туйлалтануудые тайлбарилан дэлгэрүүлхэ ба үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн хэрэглэхэ хүдэлмэриие партийна, советскэ болон хүдөө ажахын олохон органууд тон муугаар эмхидхэнэ. Центральна болон нютагай хэблэлнүүд малажалай асуудалнуудаар плаката, хуудаhануудые, ном, брошюрануудые үсөөн гаргана. Газетэ, журналнууд малшадай түрүү дүй дүршэлые hулаар согсолон харуулна, энэ хэрэгтэ бии байгаа дутагдалнуудые, задагай муу байдалые хурсаар шүүмжэлнэгүй.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум нигэжэ тогтооно:

1. Малажал хүсэд тоодоггүй ябадалаа эрид шууд болюулхыень, орон доторо малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ саашадань ехэ болгохо зорилгонуудые шиидхэлгэдэ партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай анхарал бодото дээрээ хандуулхыень, бүхы коммунистнуудаа, комсомолецууд, колхознигууд, колхозницанууд, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэришэд ба мэргэжэлтэдэй хүсые элсүүлхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудые, партиин крайкомуудые болон обкомуудые, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, СССР-эй Совхозуудай министерствые уялгалха.

Колхозуудта малажал эрид хүгжөөхэ хэрэгтэ машинно-тракторна станцинууд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ ёhотой, ушарынь машинно-тракторна станцинууд социалистическэ гүрэнэй зүгhөө колхозуудые хүтэлбэрилхэ гол пунктнууд мүн гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно. Ороohо таряа, мяха, hү, ноохо, ургамалай ба малажалай бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгэ бэлэдхэлгэ ехэ болгохо түсэбүүдээ колхозуудай дүүргэхынь түлөө МТС-үүд сүм харюусаха зэргэтэй гэжэ тогтоохо.

2. Табигдаhан зорилгонуудаа бэелүүлхын тулада партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай зүгhөө хүдөө ажахыгаа хүтэлбэрилгын хэмжээе нилээд дээшэлүүлхэ, энэ хүтэлбэрилгөө улам мэргэжэлтэй, тодорхой hайн, оперативна болгохо шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно. Нютагайнгаа резервнүүдые элирүүлэн оложо, хүсэд hайнаар ашаглахын тула, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй ба новаторнуудай дүй дүршэлые, наукын туйлалтануудые саг соонь дэмжэжэ, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын тула партийна, советскэ болон хүдөө ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд өөhэдөө hайн бэлэдхэлтэй байха, хүдөө ажахын үйлэдбэриие гүнзэгы hайнаар мэдэхэ, колхозууд болон совхозуудаа тодорхойгоор, ажал хэрэгые мэдэжэ хүтэлбэрилхэ ёhотой.

Энэ зорилгоор хүтэлбэрилхы кадрнууд теоретическэ хэмжээгээ саг үргэлжэ, оролдосотойгоор дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин техникэ ба экономикые шудалха, шэнэ, түрүү бүхы юумэнүүдые мэдэжэ байха, өөhэдынгөө районуудай байгаалиин ба экономическа онсо илгаануудые, хүдөө ажахын үйлэдбэриин тус тус культурануудые болон hалбаринуудые шудалха шухала. Тиигээл hаа, партийна, советскэ болон хүдөө ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд колхознигуудай, мүн МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ударидагшадынь, эмхидхэлшэдынь бодото дээрээ болохо байна.

3. СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, СССР-эй Совхозуудай министерствын аппарадуудай, тэдэнэй нютагай органуудай структура hайжаруулха дурадхалнуудые hарын болзорто зохёогоод, КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табихыень тус министерствонүүдые уялгалха. Захиргаанай аппарадые нилээд хороохо, тэрээнээ дүршэлтэй, ехэ мэргэжэлтэй кадрнуудаар бэхижүүлхэ, экономическа тус тус районуудай онсо илгаануудые хараадаа абажа, хүдөө ажахын продуктнуудай үйлэдбэрилгые эгээн ехэ болгохын тулада таряаhажалай, малажалай гол hалбаринуудые шудалхын, хүгжөөхын түлөө хүтэлбэрилэгшэдэй болон мэргэжэлтэдэй үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхэ ябадал шэнэ структура соогоо уридшалан хараалха хэрэгтэй.

4. Малажал хүгжөөхэ хэрэгэй хүтэлбэрилгые hайжаруулхадаа, партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай урдахи гол зорилгонуудай нэгэниинь — хүдөө ажахын үйлэдбэриин тон шухала энэ hалбари хүгжөөхэ тушаа Парти, Правительствын хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлжэ шадаха мэргэжэлтэй кадрнуудаар малажалай бүхы участогуудые хангаха хүдэлмэри болоно.

Энэ зорилгоор иимэ юумэ хэхэ шухала гэбэл:

а) колхозуудай ба совхозуудай малажалай фермэнүүдые даагшадай состав бэхижүүлхэ, энэ хүдэлмэридэ коммунистнууд ба комсомолецуудай, малажалай новаторнууд ба мэргэжэлтэдэй дундаhаа hайн эмхидхэлшэдые эльгээхэ;

б) колхозуудай, совхозуудай партийна болон комсомольско организацинууд үйлэдбэри дээрэ коммунистнуудай ба комсомолецуудай ямараар хубаарилан табигдаhаниие шэнээр хаража үзөөд, малажал хүгжөөлгэдэ тэдэнэй бодото дээрээ хүтэлбэрилхы үүргэтэй болохыень хангаха ёhотой;

в) СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Совхозуудай министерство, нютагуудтахи хүдөө ажахын органууд—зоотехническэ ба ветеринарна кадрнуудаа районууд, колхозууд, МТС-үүдтэ болон совхозуудта зүбөөр хубаарилан табиха хэрэг хангаха; колхозно болон совхозно малажалда мэргэжэлтэдэй дүүргэхэ эмхидхэлэй үүргые дээшэлүүлхэ зэргэтэй;

г) СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Совхозуудай министерство — колхозуудай болон совхозуудай малажалай фермэнүүд дээрэ ажалай эмхидхэл hайжаруулха тухай дурадхалнуудые, ниитын малажал хүгжөөлгэдэ колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй материальна урмашалгые саашадань ехэ болгохо тухай хэмжээ-ябуулгануудые зохёожо, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табиха, тиихэдээ малажалай ашаг шэмэ үгэлгые ехэ болгохо ба малай тоо толгойе олошоруулха тушаа түсэбтэ даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэхын түлөө колхознигуудые, МТС-үүдэй болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулха бүри ехэ арга боломжо бии болгохо ябадалые, мүн тэрэшэлэн малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй, илангаяа холын бэлшээри дээрэхи малшадай культурно-ажаhуудалай байдал hайжаруулха хэмжээ-ябуулгануудые хараадаа абаха хэрэгтэй.

5. МТС-үүдэй болон колхозуудай хүдэлмэриие hайжаруулха хэрэгтэ партиин райкомуудай секретарьнууд түрүүтэйгээр МТС-үүдэй зононуудаар байгуулагдаhан инструкторска группануудай hайн үүргэтэй байhые тэмдэглэхэ зурараа, КПСС-эй ЦК-гэй Пленум МТС-үүдэй зононуудаар байгуулагдаhан райкомуудай секретарьнуудай ба инструкторнуудай составые бэхижүүлхэ хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлхыень, тиин эдэ группануудые хүдөө ажахые хүгжөөхэ тухай Парти, Правительствын тогтоолнуудые бэелүүлхэ талаар партийно-политическэ хүдэлмэриие үнэхөөрөө дайшалхы эмхидхэлшэд болгохыень обкомуудые, крайкомуудые, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудые уялгална.

6. Малажал хүгжөөлгэдэ эрхим колхозуудай, МТС-үүдэй, совхозуудай түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые, энэ талаар наукын туйлаhан амжалтануудые тайлбарилан дэлгэрүүлхэ ба нэбтэрүүлхэ хэрэг hайжаруулха гээшэ партийна организацинуудай, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, СССР-эй Совхозуудай министерствын, СССР-эй Культурын министерствын угаа шухала зорилго мүн гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно. Ороной тус тус районуудай колхозууд болон совхозуудай бодото эрхэ байдалые хараадаа абажа, зоотехникын, тэжээл бэлэдхэлгын, малажал механизацилгын асуудалнуудаар номуудые, справочна пособинуудые, малажал хүгжөөлгын түрүү дүй дүршэл тухай олондо ойлгогдохо брошюрануудые, плаката, кинофильмнүүдые олоор гаргаха ябадал хангаха. Малажал хүгжөөхын түлөө боложо байгаа бүгэдэарадай тэмсэлые газетэнүүд болон журналнуудта үргэнөөр харуулха.

7. Хүдөө нютагуудта ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриие саг үргэлжэ, ехэ оролдосотойгоор hайжаруулха хэрэгтэй гэжэ партийна, профсоюзна, комсомольско бүхы организацинуудые КПСС-эй ЦК-гэй Пленум уялгална. Олониитэ зоной дунда коммунистнуудай, комсомолецуудай ба партийнабэшэ агитаторнуудай хэдэг эмхидхэлэй хүдэлмэринь хүнүүдые улам бүри hайнаар хүдэлмэрилхэ эрмэлзэлгэтэй болгохо, зохёон байгуулха эдэбхи үүсхэлыень бадаруулха, ажалай эмхидхэл саашадань hайжаруулгада, ажалай журам бэхижүүлгэдэ, хараалагдаhан түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ туhалха ёhотой. Ажалшан бүхэниие анхарал, оролдолгоор хүрөөлхэ, тэрэнэй эдэбхи үүсхэлые саг соонь дэмжэхэ, өөртөө даалгагдаhан хэрэгээ амжалтатайгаар дүүргэхэб гэжэ тэрэнэй найдадаг этигэл найдабариие бүри ехэ болгохо, хүдөө ажахын түрүүшүүлые дэмжэхэ шухала. Партийно-политическэ хүдэлмэри хадаа зорилго түгэлдэр байха. Парти, Правительствын даалгабаринуудые бэелүүлгэдэ зорюулагдаhан, бодото тодорхой, нүлөө ехэтэй байха, колхозой, МТС-эй, совхозой, бригадын, мүн хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй урдахи зорилгонуудтай нягта холбоотой байха ёhотой. Ажалдаа, өөрынгөө уялгануудта ушар ёhо мэдэжэ хандаха ябадал хүмүүжүүлхэ, ажалш Эхэ оронойнгаа хүсэ шадалай бэхижэхын, hалбаран мандахын түлөө хэгдэдэг бүгэдэарадай агуу ехэ тэмсэлэй хубинь мүн гэжэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ ойлгуулан хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Олониитэ зон юушье хэжэ шадаха, тэдэнэр юумэ болгониие ойлгодог, бүхы юумые ушар ёhо мэдэжэ хэдэг гэhэн агуу ехэ Ленинэй заабариие партийно-политическэ хүдэлмэри хэхэдээ саг үргэлжэ hанажа ябаха хэрэгтэй.

* * *

Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ хүндэ индустри саашадань хүгжөөжэ, энээнэй үндэhөөр арадай ажахын бүхы hалбаринуудые улам ехээр хүгжөөхэ, советскэ арадай ажана байдал хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхэ хэрэгые Коммунистическэ партимнай өөрынгөө гол зорилго гэжэ тоолоно. Хүсэ ехэтэ промышленностьтай хамта, хүн зониие арадай хэрэглэмжын продуктнуудаар, промышленностиие түүхэй эдээр таhалгаряагүйгөөр хангахын тула шухала хэмжээнэй эдеэ хоол, түүхэй эд үгэжэ шадаха ехээр хүгжэнги хүдөө ажахытай байха ёhотойбди. Энэ хэрэгтэ ниитын малажал шухала үүргэ дүүргэхэ ёhотой. Колхозуудта ниитын малажал хүгжөөн, бэхижүүлхэ ябадал бүхы хүдөө ажахые дэбжүүлхэдэ, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлхэдэ, колхознигуудай материальна ажана байдал саашадань hайжаруулхада туhалха байна.

Эгээл ойрын жэлнүүдтэ оромнай хүдөө ажахын бүхы продуктнуудаар элбэг дэлбэг болохынь тулада, газартаряалан ба малажалые саашадань хүгжөөхэ гэжэ хараалагдаhан программые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ хамаг хүсэ шадалаа зорюулхыень бүхы колхознигуудые болон колхозницануудые, МТС-үүдэй, совхозуудай хүдэлмэришэдые, мэргэжэлтэдые КПСС-эй ЦК-гэй Пленум уряална.

Хүдэлмэришэн анги, колхозно таряашад, манай интеллигенци, бүхы советскэ хүнүүд Коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр ябажа, шухалын шухала энэ зорилгые эгээн ойрын болзорто амжалтатай hайнаар бэелүүлхэ гэжэ найдажа байhанаа КПСС-эй ЦК-гэй Пленум мэдүүлнэ.

НЭГЭ АГИТПУНКТДА

Закаменай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гоё hайханаар шэмэглэгдэhэн клуб дотор агитпункт эмхидхэгдэнхэй. Тус агитпунктда үдэшэ бүри hунгагшад олоороо сугларжа, газетэ болон журналнуудые уншадаг. Мүн эндэ залуушуулай вечер үнгэргэгдэдэг юм.

Колхозой комсомольско организациин үүсхэлээр эмхидхэгдэhэн уранhайханай самодеятельностиин коллектив hайнаар хүдэлмэрилдэг болоо. Тэндэхи hургуулиин багша нүхэр Ользонова, комсомолец Цыреторов, Раднаев гэгшэд уранhайханай самодеятельностине хүтэлбэрилнэ.

Агитпунктые даагша нүхэр Соктоев hургуулиин үедэ ябуулагдаха хүдэлмэриингөө түсэб табижа, партийна организациин суглаан дээрэ баталуулhан байна. Түсэб соонь «СССР-эй Конституци», «Советскэ hургуулиин системэ—эгээл демократическа системэ мүн» гэхэ мэтын элидхэлнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

hургуулиин Дүримүүд тухай хөөрэлдөөнүүдые агитаторнууд үнгэргөө. Илангаяа агитаторнууд Дугаров, Хандажапов, Раднаев, Базаров, Соктоев гэгшэд холын фермэ, гүүртэнүүдээр ябажа тусхай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэhэн байна.

Шэнээр эмхидхэгдэhэн культбазануудта агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри жэшээтэ hайнаар ябуулагдана.

Агитпункт соо «hунгагшадай булан» гэhэн тусгаар библиотекэ эмхидхэгдэнхэй, тэндэ консультаци боложо байдаг.

Р. Гармаев.

Манай республика дотор

Культурна худалдаа наймаанай түлөө

Профсоюзуудай Бурят-Монголой областной Соведэй зарлаһан профсоюзна эдэбхитэдэй городой суглаан энэ оной январиин 31-дэ болобо. Энэ суглаанда городой тэмо томо предприятинуудай, заводуудай болон фабрикануудай профсоюзна эдэбхитэд хабаадаа.

«Худалдаа найманай хүдэлмэрние, эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрние ниитээрээ шалгаха хэрэгые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» профсоюзуудай Бурят-Монголой областной Соведэй түрүүлэгшэ М. М. Могнонэв элидхэл хэбэ.

—Худалдаа наймаанай хүдэлмэрние эрид һайжаруулха талаар парти, правительствын тогтоолнуудые бэелүүлэн, городой худалдаа наймаанай предприятинууд эд бараанай эрьесын 1954 оной түсэб үлүүлэн дүүргээ,—гэжэ нүхэр Могнонов хэлэнэ. Түсэб дүүргэгдээшье һаа, худалдаа наймаанай культура дээшэлүүлхэ хэрэг үшөөл хангалтагүй байһан зандаа. Юуб гэхэдэ, зарим наймаалагшад, магазин даагшад худалдан абагшадта шэрүүнээр хандадаг, ажалшадай эрилтэнүүдые хангахын түлөө багаар оролдодог байна. Шухала зүйлэй эд бараа нюужа, тала танилнуудтаа худалдадаг ушар үзэгдэнэ.

Инмэ дутуу дунданууды усадхахын тулада ниитын шалгагшад болгон профсоюзна суглаан эдэбхитэй, үнэн сэхэ хүдэлмэришэдые һунгадаг юм. Хүдэлмэришэнэй, интеллигенциин зүгһөө худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрие шалгаха 1600 ниитын шалгагшад ажаллажа байна.

—Худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрие һайжаруулхын түлөө ниитын шалгагшадай ажалые үргэдхэхэ эһотойбди,—гэжэ нүхэр Могнонов элидхэл соогоо тэмдэглэбэ.

Удаань Бурят-Монголдохи гүрэнэй худалдаа наймаанай инспектор Калмыкова нэмэлтэ элидхэл хэбэ.

Нүхэр Могноновой болон Калмыковагай элидхэлнүүдээр 12 хүн үгэ хэлээ.

Тэдэнэр худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой городой предприятинуудай хүдэлмэрие эрид хурсаар шүүмжэлэн, облпрофсовет ниитын шалгагшадтай семинар болон тэдэнэрэй дүй дуршэл андалдаха зүблөөнүүдые эмхидхэнэгүй гэжэ тэмдэглэбэ.

Худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрие ниитээрээ шалгаха хэрэг һайжаруулха тухай тогтоол суглаанда хабаадагшад баталан абаа.

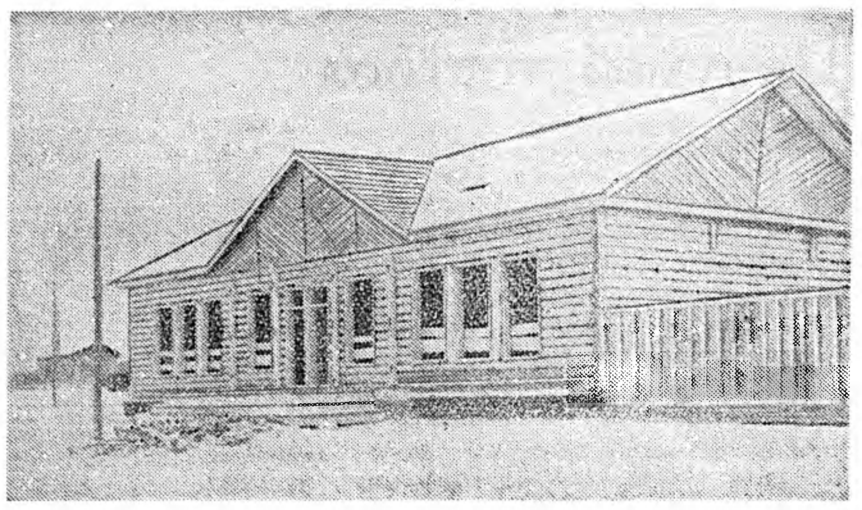

Иволгын аймагта худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд олошоруулагдана. 1954 ондо Саянтын МТС-эй дэргэдэ шэнэ магазин, аймагай центртэ ажахын эд бараа худалдаха магазин баригдаһан байгаа. Мүнөө аймагай центртэ раймаг, Оронгодо пекарни баригдажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аймагай центртэ баригдажа байһан раймаг.

Б. Мунгоновой фото.

Модо бэлэдхэгшэдэй мүрысөөн

Баргажанай леспромхозой модошод үнгэрһэн жэлдэ түсэбһөө гадуур хоёр мянга табан зуу гаран кубометр модо бэлэдхэжэ, зөөһэн байна. Баргажанайхид модо бэлэдхэлгэ дээрэ хүсэтэ техникэ, түрүү арга шадамараар хэрэглэнэ.

Энээнэй ашаар 1953 онойхидо орходоо үнгэрһэн жэлдэ 19 мянган кубометр модон ехээр бэлэдхэгдэһэн байха юм. Тиихэдэ нэгэ кубометр модоной өөрынь үнэ түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 6 түхэриг 58 мүнгөөр химдаруулагдаһан байна.

Тус коллектив һунгалтын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсанхай Модошод социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлэн, январь, февраль һарануудай түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Мастер Кожевин, Лобочкин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд үдэр бүри түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 30—40 кубометр модо үлүү ехээр бэлэдхэнэ. Трактористнууд Шелковников, Столбовский болон бусад баранһаа һайнаар ажаллажа, механизаторнуудта жэшээ харуулна. Тэдэнэр үдэр бүри нормоёо 150—190 процент дүүргэдэг юм.

Е. Балданова.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ ЯБАНА

Гусиноозерско рудоуправлениин 2-дохи шахта шулуу нүүрһэ малтаха 1954 онойнгоо түсэбые хамагһаа түрүүлэн дүүргэжэ, гүрэндөө түсэбһөө гадуур хэдэн мянган тонно нүүрһэ үгөө һэн.

Мүнөө тэдэнэр сүүдхэ бүхэндэ 100—150 тонно нүүрһэ түсэбһөө гадуур малтажа гаргана.

Шахтёрнуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ машинист нүхэр Петрусенко, нүхэр Нестеровэй хүтэлбэрилдэг бригада түрүүлжэ ябана.

ОЛЗО ЕХЭТЭЙ АГНУУРИ

Аймагай ангуушад жэл бүри олон тоото ан барижа, хэдэн арбаад мянган түхэригэй үнэтэ арһа гүрэндөө тушаадаг.

Энэ жэлдэ тэдэнэй олзо мүн лэ һайн. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн П. Батуев 4 булга, 46 хэрмэ, нэгэ үнэгэ бариһан байна. Мүн энэ колхозой гэшүүн Л. Нимаев ангай 700 түхэригэй арһа тушааха түсэбтэй аад, 2300 түхэригэй арһа тушаагаа. Нүхэд С. Бальдиров, В. Дондуков, Ж. Балданов, Д. Аверин гэгшэд сезонойнгоо даалгабарние холо үлүүлэн дүүргээ.

ХҮДӨӨГЭЙ ШЭНЭ КЛУБ

Маленковой нэрэмжэтэ колхоз өөрынгөө шэнэ һууринда 2 дабхар клуб барижа дүүргэбэ. Клубай нэгэдэхи дабхарта 300 хүнэй һууритай харалгын зал, хоёрдохи дабхартань — библиотекэ, уншалгын зал түхеэрэгдэнхэй. Библиотекэдэнь 3 мянга гаран хэһэг элдэб номууд тоологдоно.

Гадна, уранһайханай самодеятельностиин ба бусад кружогуудай хүдэлмэрилхэ тусхай түхеэрэлгэнүүдтэй хэдэн таһалганууд бии.

Г. Тетерин.

Холын колхозой культурна байдалһаа

Ильичын лампочканууд носохонь

Закаменай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени болон партийна организаци колхозойнгоо центрые болбосон түхэлтэй болгохын тула ехэхэн оролдолго гаргана.

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой центрын бүхы гэрнүүдтэ радио оруулагдаһан байна. Мүнөө дүтын фермэнүүдые радиотой болгохо талаар хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Бүхыдөө тус колхозой 300 точконууд радиотой болохо байна.

Энэ колхоз мүнөө жэлдэ 75 моринной хүсэтэй локомобиль худалдажа абаха юм. Мүнөө тэрэнние тодхохо гэр баригдажа, модо хюрөөдэхэ пилорама, электротээрмэ табигдажа дүүргэгдэбэ.

Газетэ олоор захиба

Закаменай аймагай Хамнейдэхи хэлхеэ холбооной агентство (эрхилэгшэнь Д. Дансарунова) колхозниигуудай дунда газетэ, журналнуудые тарааха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулба.

Илангаяа малшадай дунда «Бурят-Монголой үнэн» газетэ олоор захигдаба. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малшад 70 хэһэг, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой малшад 30-аад хэһэг газетэ захинхай.

Культбаза бии болгогдонхой

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малай байдаг дүрбэн ферлэ, отарануудые хангаха культбаза эмхидхэгдэбэ.

Энэ культбазада шэнэ газетэ, журналнууд, хүдөө ажахын ба уранһайханай литературын номууд үдэр бүри олоор асарагдажа байдаг. Гадна, тэндэ агитаторнууд хөөрэлдөө, газетэ, ном уншалга эмхидхэдэг юм.

Дамжуулгын Улаан туг барюулба

Малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ байһан ба мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн «Коммунизм» колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Мункуев) КПСС-эй Зэдын айком ба аймгүйсэдком дамжуулгын Улаан туг барюулба.

Ч. Дармытов.

Электростанци барижа дүүргэбэ

Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз электростанци барижа дүүргэбэ. Колхозниигуудай гэрнүүдтэ электрын гэрэл яларба. Һаяар колхозой ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд механизацилагдажа захалхань.

Сталинградска байлдаанай болоһоор 12 жэл гүйсэһэнэй ойе болгарска хэблэл тэмдэглэнэ

СОФИ, февралиин 2. (ТАСС). Сталинградска агууехэ байлдаанай 12 жэлэй ойе болгарска олониитэ тэмдэглэнэ. «Отечествен фронт» гэжэ газетэ иигэжэ бэшэнэ:

Сталинград хадаа эрэлхэг зоригой ба үнэн сэхэ байлгын тэмдэг, лозунг ба уряа, илалта туйлаха найдабари болоо.

Сталинградай хүн зон хадаа Ковентри гэжэ английска городой ба Хиросима гэжэ японско городой хүн зонтой хамта атомна зэбсэг хорихые эриһэн байна. Эб найрамдалай ба хүн түрэлтэнэй зол жаргалай түлөө агууехэ байлдаанай түрүүшын [...] гэдэ мүнөө Сталинград ябалс[...] байна гэжэ газетэ саашань бэш[...]

«Народна Армия» гэжэ газ[...] иигэжэ бэшэнэ: Советскэ арадай Советскэ Армиин Сталинградта т[...] лаһан агууехэ илалта мүнөө [...] тон ехэ шухала удхашанартай [...] лоод байна. Энэ хадаа советскэ [...] тын ба гүрэнэй байгуулалтын да[...] дашагүй хүсые, советскэ ара[...] баатар хүсые элирхэйлэн харуу[...] Сталинградска байлдаан хадаа ш[...] дай һүжэрөөгшэдтэ эли тодо ур[...] шалан һануулга боложо үгэнэ.

Английска посолтой уулзахадаа В. М. Молотовой хэһэн мэдүүлгые КНР-эй газетэнүүд тунхаглаба

ПЕКИН, февралиин 2. (ТАСС). Январиин 31-дэ английска посол Г. Хэйтертэй уулзахадаа В. М. Молотовой хэһэн мэдүүлгын текстые, тэрэшэлэн Аюулгүйн Соведэй заседанида хабаадалсахын тулада Хитадай Арадай Республикын түлөөлэгшые уриха тухай Советскэ Союзай дурадхаһан резолюциин про[...] тые центральна газетэнүүд түр[...] шынгээ хуудаһануудта тунхаг[...] Аюулгүйн Соведэй январиин 31[...] заседани дээрэ А. А. Соболевой [...] лэһэн үгые «Женьминьжибао» га[...] тэ хүсэдөөр тунхаглаа.

Румынска Арадай Республикын экономическа хүгжэлтын амжалта

БУХАРЕСТ, февралиин 2. (ТАСС). 1954 оной гүрэнэй түсэбые дүүргэлгэ тухай Румынска Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ управлениин мэдээсэл тунхаглагдаа.

Продукци үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбые социалистическэ промышленность 100,2 процент дүүргээ.

1953 онойхитой сасуулбал промышленна продукциин хэмжээн 6,6 процентээр ехэ болоһон байна.

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые ехэ болгохо талаар 1954 ондо хэдэ хэдэн шухала хэмжээнүүд абтаа гэжэ мэдээсэл соо заагдана. Хүдөө ажахын социалистическэ секторэй материально-техническэ базые бэхижүүлхэ ба тэрэнние эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ, ажалша тарияшадай материальна урмашалые дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүд абтаһан байна.

1955 оной эсэстэ хүдөөгэй хамтын ажахынуудай ба газар хамтаараа элдүүрилхэ бүлэгэмүүдэй тоо [...] мянга боложо, тэдээндэ ажа[...] тарияшадай 318 мянган бүлэ орс[...] байна. Элдүүрилэгдэдэг газар[...] талмайе ехэ болгохын тулада 1[...] ондо 120 мянга гаран гектар ш[...] газар хахалагдаа.

Социалистическэ худалдаа н[...] маанай эд бараанай эрьесын х[...] жээн үнгэрэгшэ жэлдэ 22 милли[...] шахуу лей болоһон байна. Эн[...] 1953 онойхиһоо багсаахада 3 м[...] лиард лейгээр ехэ болоно.

Промышленностьда 1953 оной[...] той сасуулбал ажалай бүтээсэ [...] процентээр дээшэлээ.

1954 ондо ажалшадай матери[...] на ба культурна хэмжээн улам [...] шэлһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ [...] дэлмэришэд ба алба хаагшадай [...] лин хүлһэнэй фонд 10,5 процент[...] ехэ болоо. Хүдөөгэй хамтын ажа[...] нуудай гэшүүдэй мүнгэн олзо [...] гэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 27 п[...] центээр нэмээ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой хандалгада гар табилга Австрида болоно

ВЕНА, февралиин 2. (ТАСС). Атомна дайнда бэлэдхэлгэдэ эсэргүүсэн атомна зэбсэгэй запасуудые бүхы оронуудта усадхахын ба тэрэнние үйлэдбэрилгые дары зогсоохын түлөө тэмсэхые уряалһан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой хандалгада гар табилгын хүдэлөөн Австрида дэлгэржэ байна гэжэ эб найрамалай тала баригшадай Австрийска совет мэдээсэнэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэл[...] Соведэй Бюрогой хандалгада һ[...] лэй үдэрнүүдтэ «Сименс-Кабе[...] (Флоридсдорф) заводой хүдэлм[...] шэд ба алба хаагшадай гурба[...] хоёр хуби гар табиһан ба[...] Электромоторнуудые бүтээ[...] «Аэг-Унион» гэжэ заводой үй[...] бэрилэгшэдэй совет гар таби[...] кампаниие дэмжэхэ гэһэн шиидх[...] ри гаргаа.

КРИТИКЭ БА БИБЛИОГРАФИ

„БАЙГАЛ“ АЛЬМАНАХЫН ЮҺЭДЭХИ НОМ

Журнал болон альманахын юрэнхы түхэл шэнжые уранһайханай томо зохёолнууд гол түлэб элирхэйлдэг байна. Ородой агуухэ критик В. Г. Белинскиин хэлэһэнэй ёһоор, роман, повесть, поэмэнүүд «ямаршье журналай тон шухала шэмэглэл болоно». Гэбэшье, «Байгал» альманахын энээнэй урда тээхи номууд дотор тиимэ зохёолнууд үсөөн дайралдадаг байгаа, теэд хаа яа байбашье, уншагшадай анхарал татама, тиимэ шэнэ зүйлнүүд хомороор ушардаг бэлэй.

Альманахын юһэдэхи ном энэ талаараа горьтойхон илгаатай байна. Юуб гэхэдэ, энэ номой түрүүшын хуудаһануудта «Үүрэй толон» гэжэ романай шэнэ бүлэгүүд ба «Шэнэ Үдын туяа» гэжэ поэмэ толилогдонхой. Нэн түрүүн энэ романай шэнэ бүлэгүүдые хаража үзэхэдэ иимэ байна. Х. Намсараевай бэшэһэн «Үүрэй толон» гэжэ роман Москвада болоһон бурят-монгол литературын вечерэй үедэ, мүн тэрэшэлэн олон тоото уншагшадайшье зүгһөө үндэр сэгнэлтэ абаһан юм. Тиигэбэшье, энэ зохёол соо байһан дутуу дутагдалнууд тухай шүүмжэлхы ажаглалтанууд хэгдэһэн байгаа. Энэ шүүмжэлэлые хүндэтэй дээрэ хүлеэн абажа, уранзохёолшо романайнгаа зарим бүлэгүүдые заһаһан ба шэнэ бүлэгүүдые нэмэжэ бэшэһэн байна. Романай һүүлшын бүлэгүүд дотор Нэршүү городто революционно хүдэлөөндэ хабаадагшад Федор Ковалев, Цыремпил (Гаврюша) ба бусадай полицида баригдаад, түрмэдэ хаагдаһан тухай хэлэгдэһэн юм. Тиихэдэ энээн тухай дэлгэрэнгыгээр, хайшан гэжэ тэдэнэр полициин һабарта орооб, революционернүүдые бариһанай һүүлээр юун болооб, полициин зэрлиг аашануудые арад зон хайшан гэжэ буруушааагааб гэхэ мэтэ шухала зүйлнүүд бэшэгдээгүй үлэшэһэн байгаа. Романай шэнэ бүлэгүүд дотор эгээл энээн тухайда уран хурсаар хөөрэжэ үгтэнэ. Илангаяа Федорые мушхэлгэ үнэхөөрөө хүнэй этигэмээр бэшэгдэнхэй. Энэ мушхэлгэ дээрэ тад ондоо үзэл бодолтой хоёр талын түлөөлэгшэд урда урдаһаа дайралдана. Нэгэ талаһаа—арад зоной түлөөлэгшэ нүхэр Ковалев, нүгөө тээһээ—«бортогор боро эреэн болошоһон шэрүүн муухай шарайтай», «хитаруулан мушхаһан зээрдэ һахалтай» һархагар ноён полисмен. Эдэ хоёрой хоорондо ёһотойл «эдилдээн» болоод орхино. Тодорхой хурса, эрэлхэг шанга харюугаараа революционер Федор полициин ноёниие гэдэргэ һуутарынь хэлэнэ. Мушхэлгын һүүлээр полициин ноён мэдээтэй мэдээгүйгөөр буу табижа ороно. Федор убайлнашьегүй. Харин тэрэ энэбхилэн татаад иигэжэ харюусана:

—... Ерээдүй саг хадаа танай баян ангида үхэл могила, манай үгытэй дарлагдаһан ангида үнэхөөрөө эрхэ сүлөө, жаргалта байдал асарха...

Арбан табадахи, арбан зургаадахи бүлэгүүд романай шэнэ бүлэгүүд болоно. Цыремпил, Должод ба бусадай Зээрэнтын түрмэдэ зобожо байһаниие, тэдэниие сүлөөлхэ гэжэ Радна Гамбал хоёрой оролдолго гаргаһые эдэ бүлэгүүд сооһоо уншагшад мэдэжэ абана. Романда нэмэри болгон, удхыень гүнзэгырүүлэн бэшэгдэһэн эдэ шэнэ бүлэгүүд зохёолой уранһайханай хэмжээе саашадань һайжаруулаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Романай гол герой Цыремпилэй ажаябадал улам хүсэтэйгөөр харуулагдана. Түрмын оёорто зобожо байбашье, Цыремпил арад зонтоёо нягта холбоотой байна, хархис хорото дарлалтые хэзээдэшье хобхо сохихо хүсэн бии гэжэ уншагшад энээн дээрэһээ батаар ойлгоно. Тэрэшэлэн Радна Гамбал хоёрой образууд улам тодорхой, хурса болгогдонхой. Тэдэнэрэй абари зан, һанал бодолые тодорхойлһон шэнэ зүйлнүүд олон болоо. Эрхим нүхэр Цыремпилээ дахан, тэдэнэр революциин хэрэгтэ эрид зоримгойгоор шиидэн ороно. Шэнэ бүлэгүүд дотор Радна Гамбал хоёрой гүнзэгы мэдэрэлтэй болоһониие эли тодоор харанабди. Чита городой революционер Михаил Ивановичтай эдэ хоёрой хөөрэлдөөн энээн тухай гэршэлжэ үгэнэ. Михаил Иванович Цыремпилые сүлөөлхэ, үгышье һаа тэрээнтэй уулзаха һанаатай ябаһан эдэ хоёр нүхэдтэй уулзаха зуураа, оршон тойрон боложо байһан хэрэгүүд тухай, зориһон хэрэгээ хайшан гэжэ тэдэнэй бэелүүлхэ байһан тухай өөрынгөө һанамжые хэлэнэ.

—Зориг байбал зориһоноо абадаг юм... Хэрбээ зориһон хэрэг мүнөө бүтээшьегүй һаа, үглөө бүтэхэ, үглөө бүтээгүй һаань нүгөөдэр бүтэхэ гээд өөрынгөө зоригто сүхэрэлтэгүй найдажа шададаг хүнүүдые эрхим хүнүүд, арадай үнэн хүбүүд гэжэ нэрлэдэг байха юм,—гэжэ хэлээд тэрэ үгөө дүүргэнэ.

Тиихэдэнь Радна Гамбал хоёр айхабтар ехээр баярлажа, «үнэн хэрэгэй тулада, үнэн нүхэртөө туһа хүргэхын тулада зорижо ябаһан манай үнэншэ зүрхэн этигэдэг лэ гэжэ тангариглан гуйха байнабди»,—гээд Михаил Ивановичта хандана.

Романай шэнэ бүлэгүүд хадаа революционно хүдэлөөндэ хабаадалсаха гээшэ айхабтар ехэ харюусалгатай хэрэг мүн, тэрээндэ оролсоһон хүнэй ажабайдал хүшэр хүндэ, шэрүүн хатуу юм гэжэ уншагшадта эли тодоор ойлгуулжа үгэнэ. Эдэ бүлэгүүдэй нэгэ дутуунь юуб гэхэдэ, уранзохёолшо хадаа политическэ событинууд тухай хөөрэхэдөө халирхайгаар бэшэнэ гээшэ гэжэ һанамаар.

Альманах дотор хэблэгдэһэн зохёолнуудай нэгэниинь «Шэнэ Үдын туяа» гэжэ Ч. Намжиловай бэшэһэн поэмэ болоно. Тус зохёол агууехэ вождь И. В. Сталинай Сибириин нэгэ дүлии балай тосхондо сүлэлгэдэ байһан үе тухай уншагшадта хөөрэжэ үгэнэ. Энэ зохёолой уранһайханай найруулгын һайн талыень тэмдэглэһэн тусхай статья манай хэблэлдэ гараһан байха юм. Тиимэһээ тэрэнэй удхые дахяад дабтангүйгөөр энэ зохёолой зарим тэды дутуу дунда зүйлнүүд тухай хэлэхэ байнабди. Энэ поэмэ дотор Ленин Сталин хоёрой эгээн түрүүшээр танилсажа, хоорондоо бэшэг абалсаһан тухай яһала муу бэшээр найруулагданхай. Тиигэбэшье, манай һанахада, энэ баримтада поэт бүри ехэ анхарал хандуулжа, миил ганса бүлэг соо хэлээд дүүрэхэгүй. харин бүхы зохёолой гол удха болгохо байгаа.

Уранһайханаар бэшэлгын талаар энэ поэмэ уншагшадай анхарал яһала хандуулна. Юуб гэхэдэ, зохёол дотор уран бэшэлгын элдэб арганууд—зохилдуулан сасуулга, толгой холбуулга, рифмэ тааруулга гэхэ мэтэ зүйлнүүд зүбөөр хэрэглэгдэнхэй. Гэбэшье, поэдэй тааруулһан рифмэнүүд зарим ушарнуудта ханхинаса дуулдамаар бэшэ, бүдэхи болошохоёо һанана. Хэрбээ толгой холбуулгатай хамта бодото һайн, хүсэтэй рифмэнүүдые хэрэглэбэл, шүлэглэн бэшэгдэһэн энэ зохёол үлүү һайжарха һэн. Нюдэндэ харагдамаар зураглан бэшэгдэһэн газарнууд зохёол дотор яһала бии. Жэшээлхэдэ, нэгэ хэдэн мүрнүүдые дайралдаһан газарһаа абаад хараябди.

...Бордоһо саһаар
сонходоо хүрэтэр даруулһан
Борсогор заахан
тэдэнэй урса байрад
Борьбо дээрээ
тогтожо ядаса даараһан
Борьболоо шубуудтал адляар
үзэгдэн байнад.

Эдэ үсөөхэн мүрнүүдые уншахадаа үгытэй хүн зоной ядуу тулюур байдалые һанаанда оруулаад орхинобди. Удха һайнтай, уранаар бэшэгдэһэн иимэ мүрнүүдэй хажуугаар үни холын дабтагдадаг болоһон зүйлнүүд үсөөн бэшэ дайралдана. Энэ талаар поэмын түрүүшын ба һүүлшын бүлэгүүд илангаяа ехэ дутагдалнуудтай гэжэ һанагдана. Энэ поэмые тусхай ном болгожо хэблэн гаргахадаа дээрэ хэлэгдэһэн бүлэгүүдые үндэһөөрнь хубилган заһабарилжа, поэмын эгээн һайн бүлэгүүдэй зэргэдэ гаргаха шухала байна.

Манай альманахта олон акттай пьесэнүүд үнинэйшье толилогдоогүй. Тиимэһээ энэ номдо хэблэгдэһэн «Галта мүрэн» гэжэ Д. Батажабайн пьесэ яһала һонирхолтой зүйл болохо байна. Энэ пьесэ зүжэг болгогдожо, Бурят-Монголой драматическа театрын сценэ дээрэ табигдаа юм. Теэд энэ пьесые уншаһан хүнүүдэй ба харагшадай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые авторай заһангүйгөөр хэблэлдэ яаран үгэжэрхиһэниинь гэмшэлтэй байна. Энэ зохёол ямар дутуутай байгааб гэхэдэ, тэрэнэй һайшаалта геройнууд хүсэд һайнаар, хүнэй үнэншэмөөр найруулагдаагүй. Ринчин, Хайдаб гэгшэд түрүү, зоримгой хүнүүд гэжэ драматург нэгэнтэбэшэ дабтана. Харин эдэ геройнууд советскэ хүнүүдэй жэшээ абамаар, хурса тодо боложо үшөөл шаданагүй. Гэхэ зуура, драматургын харуулһан буруушаалта геройнууд яһала бараг һайнаар зураглагданхай. Тиимэһээ һогтуу яяр Шагтами даруу зантай, түрүү колхозник Хайдабһаа дээрэ элеэр харуулагдаһан байна. Үгышье һаа, гээгдэнги үзэлтэй Балдан хадаа эрдэмтэй, зоригтой түрүүлэгшэ Р[...] чин Очировичые диилэн алдана.

Альманахын «Критикэ ба библ[...] графи» гэһэн бүлэгтэ Ленинград[...] университедэй аспирант Г. Туде[...] вэй бэшэһэн «Бурят-монгол шү[...] зохёолгын системэ тухай» гэ[...] статья толилогдонхой. Энэ статья [...] тор манай шүлэг зохёолгые гүр[...] шуулха талаар шухала асуудал [...] бигданхай. Шүлэг зохёолгодо ма[...] арсалдаата асуудалнууд у[...] олон. Уранһайханай ямар [...] га хэрэглэжэ, эгээ ямар [...] хэл шэнжэтэйгээр шүлэг н[...] руулха ёһотойб гэһэн асуу[...] мүнөө хүрэтэр хүсэд тайлбарил[...] даагүй. Тиимэһээ удаан абяануу[...] шүлэг зохёолгын арга болгожо [...] рэглээ һаа ямар бэ, шүлэглэн [...] хёолгын метрическэ системэ бур[...] монгол хэлэнэй байгуулгада таа[...] жа болохо бэшэ гү гэжэ нүхэр Ту[...] нов дурадхана. Энэ хэлэгшээ ав[...] үсөөншье һаа нэгэ хэдэн жэшээн[...] дээр баталһан байха юм. Манай [...] нахада, Бурят-Монголой поэд[...] энэ дурадхалые бодото дээрэнь [...] рэглэжэ үзэхэ ёһотой. Зүгөөр я[...] нэгэн гансахан аргаар бүхы шү[...] гүүдые найруулха һэн гэнэгүй[...] Тиигэхэ болоо һаа буруу. Тобш[...] хэлэхэдэ, нүхэр Туденовэй дура[...] лые манай шүлэг зохёолгын о[...] аргануудай нэгэниинь болгожо а[...] хада яһала зүйтэй гэжэ һанагда[...]

Энээнэй урда тээхи номернууд[...] орходоо «Байгал» альманахын ю[...] дэхи ном удха найруулгын [...] талаар яһала һайн боложо ша[...] гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Сааша[...] манай республика дотор шэнэ ж[...] нал хэблэгдэдэг болохо юм. Т[...] журналай номер бүхэндэ поэз[...] ба прозын талаар ехэ сэхэ зохёолн[...] хэблэгдэхэ зэргэтэй, мүн п[...] очерк, рассказ гэхэ мэтэнүүд ор[...] дохо ёһогүй.

Ш. ЧИМИТДОРЖИЕ[...]

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 31-48, культуры и быта, промышленности — 35-11, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00370. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР Зак. № 724.